

Identification and Analysis of Drivers Affecting Urban Isolation with a Structural Analysis Approach

Kimia Ghasemi ¹ , Mohamad Molaei Qelichi ²

1. (Corresponding Author) *Department of Geography and Urban Planning, Faculty of Humanities and Social Sciences, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran*

Email: kimia.ghasemi@iau.ac.ir

2. *Department of Interdisciplinary Studies Research, Faculty of Encyclopedia Research, Institute for Humanities and Cultural Studies, Tehran, Iran*

Email: m.molaei@hcs.ac.ir

ARTICLE INFO

Article type:
Research Paper

Received:

30 July 2024

Received in revised form:

5 October 2024

Accepted:

22 November 2024

Available online:

26 December 2024

Keywords:

Urban Isolation,
Urban Infrastructure,
Community Engagement,
Quality of Life,
Structural Analysis.

ABSTRACT

This research aims to analyze and identify the drivers affecting urban social isolation using a structural analysis approach. The research method is explanatory and applied in terms of its objective. The statistical population consists of the scientific literature related to urban social isolation and the opinions of experts in this field. Data were collected using the Delphi technique. The MICMAC method was used to analyze and rank the factors. This method analyzes the complex relationships between variables and provides diagrams such as the influence-dependence diagram. The results showed that job instability is the most important factor affecting urban social isolation, directly and indirectly influencing other variables. Lack of trust in others, increased divorce rates, social withdrawal, and inadequate provision of social services were identified as other important factors. The findings are consistent with the existing literature on urban social isolation and emphasize the role of personal, socio-economic, and environmental factors in shaping isolation. These factors must be addressed simultaneously to reduce isolation and improve the quality of life in cities. The findings of this research can contribute to enhancing knowledge and awareness about urban social isolation, identifying the factors affecting it, and providing solutions to reduce this phenomenon. This can pave the way for adopting appropriate policies and measures to combat urban social isolation and improve the quality of life of urban residents.

Citation: Ghasemi, K., & Molaei Qelichi, M. (2024). Identification and Analysis of Drivers Affecting Urban Isolation with a Structural Analysis Approach. *Journal of Sustainable City*, 7(4), 17-40.
<http://doi.org/10.22034/jsc.2025.488036.1816>

© The Author(s)

Publisher: Iranian Geography and Urban Planning Association.

This is an open access article under the CC BY NC license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Extended Abstract

Introduction

Urban isolation represents a critical challenge in modern urban planning, with profound implications for social cohesion, mental health, and quality of life. Characterized by reduced social interactions, diminished trust, and limited access to public spaces, urban isolation undermines the core functions of urban environments as hubs of community and collaboration. Rapid urbanization, socioeconomic disparities, and inadequate infrastructure have exacerbated this phenomenon, particularly in densely populated cities. Addressing urban isolation is not only vital for improving individual well-being but also for fostering sustainable urban development. This study aims to identify and analyze the key drivers of urban isolation using structural analysis, offering insights into the systemic interrelations that shape this complex issue.

Methodology

This research employs an explanatory and applied framework, utilizing the MICMAC structural analysis technique to unravel the interconnections among factors contributing to urban isolation. The study integrates a comprehensive data collection process through the Delphi method, engaging a panel of urban sociology, planning, and psychology experts. The iterative Delphi process ensured consensus on the critical variables influencing urban isolation. Key variables were categorized into three dimensions:

- Individual factors, including employment status, education level, and mental health.
- Socioeconomic factors such as social trust, income inequality, and cultural shifts.
- Environmental and infrastructural factors, including access to public spaces, urban density, and transportation networks.

A structural matrix was constructed to map the direct and indirect relationships between these variables. Expert evaluations quantified the influence of each factor on others, which were subsequently analyzed using MICMAC software. This provided a detailed classification of variables into

independent, dependent, linkage, and autonomous categories, highlighting their systemic roles and contributions.

Results and discussion

Employment instability emerges as the most influential factor, with the highest levels of both direct and indirect impact on other variables. This factor significantly affects individuals' economic conditions, mental well-being, and capacity for social engagement. Unstable employment restricts access to resources necessary for participation in social activities, such as reliable transportation or recreational spaces. Furthermore, it creates a cascading effect, influencing community trust levels, increasing social inequalities, and exacerbating isolation. Employment instability also indirectly amplifies the effects of other systemic factors, such as economic disparities and access to services, making it a critical leverage point for intervention.

Another prominent finding is the role of social trust as a cornerstone of community cohesion. A lack of trust among urban residents reduces their willingness to engage in social networks and participate in communal activities. This distrust often stems from broader societal issues such as economic insecurity, inequality, and cultural fragmentation. The shift towards individualism, while promoting personal freedom, has also weakened traditional community structures. As cultural values shift away from collective practices, opportunities for meaningful social interactions diminish, leading to heightened feelings of alienation. This dual role of cultural changes underscores the importance of balancing individual autonomy with communal support systems.

The interconnected nature of the identified factors illustrates the systemic complexity of urban isolation. For instance, employment instability exacerbates economic inequality, reducing trust and access to community networks and creating feedback loops reinforcing isolation. Similarly, infrastructural deficits such as poor public transport or inaccessible services amplify these cycles by physically and socially

isolating residents. These loops underscore the necessity of holistic interventions that address multiple factors simultaneously rather than isolated variables.

The findings suggest that addressing urban isolation requires a multifaceted approach targeting both direct and systemic drivers. For example, improving employment opportunities and economic security can mitigate the cascading effects of instability. Investments in public infrastructure, particularly in transportation and public spaces, are essential for enhancing accessibility and fostering community engagement. Furthermore, trust-building initiatives and programs promoting social cohesion can strengthen interpersonal and community relationships, countering the erosion of traditional support systems.

The results demonstrate that urban isolation is not merely the result of isolated factors but a systemic issue rooted in socioeconomic, cultural, and infrastructural dynamics. Effective policy interventions must consider this complexity, focusing on integrated solutions that target leverage points within the system. Urban planners and policymakers can foster environments that support connectivity, reduce isolation, and promote sustainable urban living by addressing employment stability, trust deficits, and infrastructural gaps.

Conclusion

Urban isolation is a multidimensional issue rooted in individual, socioeconomic, and infrastructural dynamics. This study highlights the importance of addressing systemic drivers, such as employment and trust deficits, while prioritizing infrastructural improvements, including

transport accessibility and public space quality. Effective interventions must target these leverage points to disrupt the feedback loops perpetuating isolation.

The findings provide a structured framework for policymakers to design holistic strategies to reduce urban isolation. By addressing direct and indirect influences, urban planners can foster environments that promote social interaction, strengthen community ties, and enhance overall urban resilience. Furthermore, integrating social trust-building measures, economic support systems, and culturally inclusive policies will mitigate the adverse effects of urban isolation. This study contributes to the academic discourse on urban planning and sociology and offers actionable insights for creating inclusive and connected urban environments.

Funding

This article is derived from a part of research project number 4026869, funded by the National Science Foundation of Iran.

Authors' Contribution

Kimia Ghasemi: Conceptualization and study design, data collection, data analysis, drafting the initial manuscript, and revisions.

Mohammad Molaei Qelichi: Software application and data preparation.

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the scientific consultants of this paper.

شناسایی و تحلیل پیشران‌های مؤثر بر انزوای شهری با رویکرد تحلیل ساختاری

کیمیا قاسمی^۱ ، محمد مولائی قلیچی^۲

۱- نویسنده مسئول، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده ادبیات، علوم انسانی و اجتماعی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
رایانامه: kimia.ghasemi@iau.ac.ir

۲- گروه پژوهشی مطالعات میان‌رشته‌ای، پژوهشکده دانشنامه نگاری، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، تهران، ایران. رایانامه:
m.molaei@hcs.ac.ir

چکیده	اطلاعات مقاله
این پژوهش با هدف تحلیل و شناسایی پیشران‌های مؤثر بر انزوای شهری با رویکرد تحلیل ساختاری انجام شده است. روش پژوهش تبیینی و از نظر هدف کاربردی است. جامعه آماری شامل ادبیات علمی مرتبط با انزوای شهری و نظرات متخصصان این حوزه است. داده‌ها با استفاده از تکنیک دلفی جمع‌آوری و برای تحلیل و رتبه‌بندی عوامل، از روش میک‌مک استفاده شد. این روش، روابط پیچیده بین متغیرها را تحلیل و نمودارهایی مانند نمودار تأثیر-وابستگی ارائه می‌دهد. نتایج پژوهش نشان داد که بی‌ثباتی شغلی مهم‌ترین عامل مؤثر بر انزوای شهری است و به‌طور مستقیم و غیرمستقیم بر سایر متغیرها تأثیر می‌گذارد. عدم اعتماد به دیگران، افزایش نرخ طلاق، تجربه فرهنگ فردگرایانه و ارائه ناکافی خدمات اجتماعی از دیگر عوامل مهم شناسایی شدند. یافته‌ها با ادبیات موجود در مورد انزوای شهری همسو بوده و بر نقش عوامل شخصی، اجتماعی-اقتصادی و محیطی در شکل‌گیری انزوا تأکید دارند. برای کاهش انزوا و بهبود کیفیت زندگی در شهرها، باید به‌طور هم‌زمان به این عوامل پرداخته شود. یافته‌های این تحقیق می‌تواند به ارتقای دانش و آگاهی در مورد انزوای شهری، شناسایی عوامل مؤثر بر انزوای شهری و ارائه راهکارهای کاهش این پدیده کمک کند. این امر می‌تواند زمینه‌ساز اتخاذ سیاست‌ها و اقدامات مناسب برای مقابله با انزوای شهری و ارتقای کیفیت زندگی ساکنان شهرها شود.	نوع مقاله: مقاله پژوهشی
	تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۵/۰۹
	تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۷/۱۴
	تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۹/۰۲
	تاریخ چاپ: ۱۴۰۳/۱۰/۰۶
	واژگان کلیدی: انزوای شهری، تحلیل ساختاری، کیفیت زندگی، زیرساخت‌های شهری، مشارکت اجتماعی.

استناد: قاسمی، کیمیا و مولائی قلیچی، محمد. (۱۴۰۳). شناسایی و تحلیل پیشران‌های مؤثر بر انزوای شهری با رویکرد تحلیل ساختاری. مجله شهر پایدار، ۷ (۴)، ۳۰-۱۷.

<http://doi.org/10.22034/jsc.2025.488036.1816>

ناشر: انجمن جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری ایران

© نویسندگان

مقدمه

کیفیت زندگی مفهومی چندبعدی است که به دلیل وابستگی به عوامل متنوع اجتماعی، اقتصادی، و فردی، تعریف واحدی ندارد (Marans, 2012; Mohit, 2013; Sapena et al., 2021; Serag El Din et al., 2013; Takano et al., 2023). این مفهوم به عواملی همچون وضعیت اقتصادی، سلامت، سن، جنسیت، و موقعیت جغرافیایی افراد در شهر وابسته است، که هر یک به طور جداگانه می توانند میزان رضایت از زندگی و تجربه زیست شهری را تحت تأثیر قرار دهند (Guida et al., 2023; Mostafa, 2012; Takano et al., 2023; & Carpentieri, 2021). در نتیجه، هر شهروند بر اساس ویژگی های خاص خود و درک متفاوت از محیط پیرامون به کیفیت زندگی نگاه می کند (Nientied, 2018; Oktay, 2002). ارزیابی کیفیت زندگی و شناخت عوامل اثرگذار بر آن به برنامه ریزان و سیاست گذاران کمک می کند تا شهرها را با توجه به چالش های هویتی و اجتماعی (موسوی و همکاران، ۱۴۰۱)، به منظور برنامه ریزی اصولی و ارائه راهبردهایی صحیح و اجرایی با هدف نیل به توسعه و پیشرفت (Tabrizi et al., 2013) به گونه ای پایدارتر و انعطاف پذیرتر طراحی کنند (Meshkini et al., 2015; Ghasemi & Nouri, 2016; Mansour et al., 2023; Ghasemi et al., 2023; Ghasemi, 2024).

یکی از چالش های مهمی که بر کیفیت زندگی تأثیر عمیق و چندلایه دارد، انزوای شهری است. این پدیده به عنوان نوعی از جدایی اجتماعی، منجر به کاهش تعاملات میان افراد و از دست دادن شبکه های ارتباطی و پیوندهای اجتماعی می شود (Matthews et al., 2024; Tomida et al., 2023; Zhang et al., 2023). انزوای شهری می تواند از دو منظر بروز کند: ۱) جدایی فیزیکی و اجتماعی افراد از جامعه و کاهش ارتباطات بین آن ها و ۲) محدودیت در تعاملات بین گروه های اجتماعی مختلف که به ایجاد شکاف های اجتماعی و کاهش همبستگی شهری می انجامد. این عوامل، در صورت عدم پاسخگویی به نیازهای اجتماعی شهروندان، منجر به احساس ناراضی، بی هویتی و حتی مهاجرت از شهرهای جدید می شود (شاطریان و همکاران، ۱۳۹۶). عواملی همچون کمبود زیرساخت های حمل و نقل، نگرانی های بهداشتی، ترس از ناامنی، و محدودیت دسترسی به منابع اجتماعی، به طور عمده به تشدید این پدیده کمک می کنند (Epting, 2021; Zhang et al., 2023; Zhao et al., 2023). در حالی که، ارتباطات اجتماعی مؤثر می توانند تأثیر مثبت بر کیفیت زندگی، سلامت جسمانی و روانی و رفاه کلی افراد داشته باشند (Matthews et al., 2024; Tomida et al., 2023).

بنابراین، انزوای شهری نه تنها تأثیرات منفی بر سلامت روانی و جسمانی افراد و رضایت از زندگی آن ها دارد، بلکه چالشی اساسی برای برنامه ریزی شهری است که در بلندمدت بر پایداری اجتماعی و بهزیستی عمومی جامعه شهری اثرگذار خواهد بود. انزوای اجتماعی به عنوان فقدان ارتباطات اجتماعی در جوامع شهری، می تواند باعث ناتوانی اجتماعی، افزایش جرائم و کاهش کیفیت زندگی شود (Fischer, 1972). همچنین، به دلیل کاهش حمایت های اجتماعی، افراد منزوی با مشکلات روانی و جسمانی مانند افسردگی، استرس، و اضطراب مواجه می شوند (Schultz & Moore, 1986). این اثرات منفی از دیرباز در جوامع مختلف وجود داشته، اما با شیوع بیماری های همه گیر مانند کووید-۱۹، شدت یافته است (Boden-Albala et al., 2005). علاوه بر این، انزوای اجتماعی در بسیاری از شهرهای بزرگ به دلیل ضعف در زیرساخت ها و عدم توجه کافی به نیازهای اجتماعی، افزایش یافته و فقر و خشونت های خانوادگی را تشدید می کند (Desjarlais, 1995; Srivastava, 2009). تحقیقات نشان می دهند که عدم دسترسی به فضاهای عمومی می تواند منجر به افزایش احساس انزوا و عدم رضایت از زندگی شود (Papa et al., 2018). این وضعیت به ویژه برای سالمندان و کسانی که محدودیت های جسمانی یا اجتماعی دارند، به شدت حائز اهمیت است (Guida & Carpentieri, 2021). درنهایت، پیوندهای اجتماعی نقش بسیار مهمی در حفظ سلامت جسمی و روانی انسان دارند و قطع این پیوندها می تواند به ایجاد ناراضی و حتی میل به مهاجرت در میان ساکنان منجر شود (شاطریان و همکاران، ۱۳۹۸). به همین دلایل، این تحقیق با هدف بررسی ابعاد و

اثرات انزوای شهری و شناسایی و تحلیل پیشران‌های مؤثر بر آن به‌عنوان گام اولیه‌ای در جهت تدوین استراتژی‌های کاهش این چالش، ضروری است. این پژوهش به‌طور مشخص اهداف زیر را دنبال می‌کند:

- شناسایی پیشران‌های کلیدی مؤثر بر انزوای شهری؛ تحلیل عوامل مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیرساختی که نقش مهمی در تشدید یا کاهش انزوای شهری دارند.
- تحلیل ساختاری پیشران‌ها؛ بررسی تعاملات و روابط متقابل میان پیشران‌های شناسایی شده به‌منظور درک بهتر از ساختار و دینامیک‌های پدیده انزوای شهری.
- ارائه توصیه‌های کاربردی؛ تدوین راهکارهای اجرایی و سیاستی که بتوانند در کاهش انزوای شهری و ارتقاء کیفیت زندگی شهروندان مؤثر واقع شوند.

مبانی نظری

مفهوم انزوای شهری و نظریه‌های مرتبط

برای درک «انزوای شهری»، تفکیک انزوا^۱، تنهایی^۲ و تنهایی خودخواسته به‌عنوان سبک زندگی^۳ ضروری است. انزوا به جدا افتادگی از تعاملات اجتماعی معنادار، ناشی از عوامل محیطی، اجتماعی یا ساختاری اشاره دارد (Fischer, 1973). انزوای شهری در محیط‌های مدرن، زمانی رخ می‌دهد که افراد در محیط پرجمعیت، با کاهش فرصت‌ها و کیفیت تعاملات اجتماعی زندگی می‌کنند (Epting, 2021) و به جدایی فیزیکی، عدم مشارکت اجتماعی و بیگانگی منجر می‌شود. تنهایی، حالت ذهنی است و حتی در حضور دیگران تجربه می‌شود (Brehm et al., 2005). احساس تنهایی، تجربه‌ای همگانی است و همه افراد آن را تجربه می‌کنند. این احساس ممکن است پس از دست دادن رابطه صمیمانه، ورود به دانشگاه، سفر، مدرسه یا کار جدید ایجاد شود. روانشناسان به دنبال تعریف دقیق تنهایی و نحوه مقابله با آن هستند. تنهایی به معنای انزوای فیزیکی نیست (Brehm, 1992) و تعریفی دقیق به دلیل شخصی بودن تجربه ندارد. بااین‌حال، روانشناسان آن را پاسخی به فقدان رابطه مثبت رضایت‌بخش و محرومیت از نیاز به صمیمیت می‌دانند (Hojat, 1982; Brehm et al., 2005). برخی آن را عدم هماهنگی بین سطح مطلوب و واقعی تماس اجتماعی (Peplau & Perlman, 1982) و برخی دیگر، رابطه آن با بیماری (Schultz & Moore, 1986) را مطرح کرده‌اند. تنهایی، سیستم ایمنی را مختل (Allen, 1990) و با احساس خلأ، غم، افسردگی و مشکلات جسمی و روانی مرتبط است (Anderson & Harvey, 1988). افراد تنها، سازگاری و پیشرفت کمتری دارند (Lau & Gruen, 1992) و با مشکلاتی مانند اکلایسم، خودکشی، افسردگی، اضطراب، اعتیاد، کمبود اعتمادبه‌نفس، بزهکاری و افت تحصیلی مرتبط است (Russell, 1996). پژوهش‌ها، تأثیر جنسیت، سن و وضعیت تأهل بر تنهایی را بررسی کرده‌اند (Brehm, 1992; Freedman, 1978; Peplau & Perlman, 1982). Borys & Perlman, 1985; Stokes & Levin, 1986). تنهایی خودخواسته، تصمیم آگاهانه برای زندگی تنها یا کاهش تعاملات است و لزوماً به معنای انزوا نیست (Dittmar et al., 2014). انزوای شهری، نتیجه ساختارهای اجتماعی و فضایی شهرها است (Klinenberg, 2002)، درحالی‌که تنهایی به احساسات درونی وابسته است. تنهایی و انزوای شهری به دو جنبه متفاوت اشاره دارند: تنهایی، احساس ذهنی ناشی از کمبود ارتباط است، درحالی‌که انزوای شهری ناشی از کاهش روابط با جامعه و خانواده است (Matthews et al., 2024; Tomida et al., 2023; Zhang et al., 2023). تنهایی

1. Isolation

2. Loneliness

3. Voluntary solitude as a lifestyle

خودخواسته، واکنشی به چالش‌های شهرنشینی یا بخشی از سبک زندگی مدرن است (Zhang et al., 2023). این پژوهش بر «انزوا» به عنوان مسئله ساختاری تمرکز دارد.

اصطلاح "انزوای شهری" توسط کولبرن در سال ۱۹۶۱ برای توصیف احساس تنهایی و جدایی در شهرها به کار رفت (Frantál et al., 2020a). انزوای شهری، تأثیرات گسترده‌ای بر سلامت دارد و با کاهش کیفیت زندگی مرتبط است. افراد مسن منزوی، بیشتر با خطرات سلامتی از جمله اختلالات شناختی، قلبی عروقی و عصبی و التهابی مواجه می‌شوند (Bhatti & Haq, 2017; Steptoe et al., 2013). کاهش تعاملات اجتماعی، افسردگی، کاهش عزت‌نفس و رضایت از زندگی را افزایش می‌دهد (Cacioppo & Cacioppo, 2014). انزوای اجتماعی، رفاه روانی و جسمی را کاهش، نرخ مرگ‌ومیر را افزایش و کیفیت زندگی را افت می‌دهد (Tomida et al., 2023). انزوای اجتماعی نوجوانان به دلیل استفاده بیش از حد از رسانه‌های اجتماعی، با افزایش افسردگی و انزوای روانی همراه است (Brooks et al., 2020). کمبود امکانات حمل‌ونقل و منابع اجتماعی نیز بر انزوای شهری و کیفیت زندگی تأثیر منفی دارند (Zhang et al., 2023). انزوای شهری، نه تنها بر سلامت افراد، بلکه بر جامعه نیز تأثیر منفی دارد (Matthews et al., 2024).

ریشه‌های انزوای شهری به مفاهیمی مانند صنعتی شدن (Marx, 1961)، جامعه توده‌ای (Riesman, 1953)، و افول جامعه (Stein, 1964) بازمی‌گردد. بازمی‌گردد. مارکس در نظریه از خودبیگانگی (Marx, 1961)، به تأثیرات منفی سرمایه‌داری بر روابط انسانی اشاره می‌کند. این نظریه، تبیین‌کننده احساس جدایی در محیط‌های شهری تحت تأثیر ساختارهای سرمایه‌داری است. رایزمن در نظریه جامعه توده‌ای (Riesman, 1953)، به تغییرات در شخصیت اجتماعی در جوامع مدرن اشاره می‌کند. این تغییر می‌تواند منجر به احساس انزوا در افرادی شود که قادر به برقراری ارتباط نیستند. استاین در نظریه زوال جامعه (Stein, 1964)، به از بین رفتن پیوندهای اجتماعی در جوامع مدرن اشاره می‌کند. انزوای شهری به تعبیر فیشر (Fischer, 1972)، "انتظار پایین فرد از شمولیت اجتماعی است که به صورت تنهایی یا طردشدگی بروز می‌یابد". بیگانگی در شهر می‌تواند منجر به ناتوانی، جرم و انزوای اجتماعی شود (Fischer, 1973). او (Fischer, 1972) انزوای شهری را عدم انتظار فرد از پذیرش اجتماعی در شهر می‌داند. این انزوا به معنای جدایی فیزیکی و اجتماعی در جوامع شهری است (Epting, 2021; Kim et al., 2020; Shaterian et al., 2017). فیشر با بررسی تأثیر محیط شهری بر رفتار اجتماعی، به این نتیجه رسید که ویژگی‌های محیط شهری مانند تراکم جمعیت، ناهمگنی اجتماعی و گمنامی، می‌توانند منجر به انزوای اجتماعی شوند. کولبرن باور داشت که انزوای شهری از عواملی مانند تراکم جمعیت، ناهمگنی اجتماعی و کمبود فضاهای عمومی ناشی می‌شود. پژوهش‌ها نیز تأثیر محدودیت تحرک و رفت‌وآمدهای کاری را نشان داده‌اند (Frantál et al., 2020a). مفهوم انزوای اجتماعی در جامعه‌شناسی آمریکایی بیشتر به معنای جدایی بین جوامع است. این مفهوم، شکاف بین فرد و جامعه مدرن کلان‌شهری را نشان می‌دهد. آثار دورکیم، سیمل، پارک و ویرث به بررسی این پدیده پرداخته‌اند (Klinenberg, 2002). این دغدغه‌ها، سنت‌های پژوهشی در فرانسه، آلمان و آمریکا را تقویت کرد.

با توجه به اهداف پژوهش حاضر، نظریه‌های فوق چارچوب نظری مناسبی را فراهم می‌کنند. نظریه فیشر در مورد تأثیر محیط شهری و نظریه مارکس در مورد از خودبیگانگی، به عنوان دو نظریه اصلی مورد توجه قرار خواهند گرفت. نظریه فیشر به تبیین عوامل محیطی و نظریه مارکس به تبیین عوامل اجتماعی و اقتصادی مؤثر بر انزوای شهری می‌پردازند. تلفیق این دو دیدگاه، درک جامعی از انزوای شهری ارائه می‌دهد.

علل و عوامل انزوای شهری

انزوای شهری، به‌عنوان یکی از عوامل مهم تأثیرگذار بر کیفیت زندگی، هنگامی ایجاد می‌شود که پیوندها و تعاملات اجتماعی میان شهروندان کمرنگ شود. این امر در جامعه‌ای که گرایش به خانواده‌های هسته‌ای بیشتر شده و حمایت‌های اجتماعی کاهش یافته، شدت می‌یابد (Desjarlais, 1995). کاهش زیرساخت‌های مناسب در شهرهایی با رشد سریع نیز به افزایش فقر دامن می‌زند (Srivastava, 2009)، که در نتیجه آن، شهروندان از حمایت اجتماعی محروم شده و در انزوای شهری فرو می‌روند. از سوی دیگر، خشونت خانگی یکی از عواملی است که منجر به افزایش انزوا در میان شهروندان می‌شود. این خشونت، به‌ویژه در مناطق شهری، به مشکلی جدی تبدیل شده است و نیاز به حمایت‌های اجتماعی برای مقابله با آن ضرورت دارد (Lanier & Maume, 2009). سازمان ملل نیز در زمان همه‌گیری کووید-۱۹ از افزایش چشمگیر خشونت خانگی خبر داد و از دولت‌ها خواست تا به ایمنی زنان در این دوران توجه ویژه‌ای داشته باشند (United Nations, 2020). کودکان نیز از آثار منفی انزوای شهری بی‌نصیب نمی‌مانند. حضور طولانی‌مدت آن‌ها در فضاهای بسته، به کاهش فعالیت‌های بدنی و افزایش مشکلات سلامت منجر می‌شود (Brazendale et al., 2017). افزایش جرم و جنایت در شهرها نیز منجر به کمرنگ شدن تعاملات اجتماعی می‌شود، به‌گونه‌ای که افراد تمایل به انزوا از جامعه پیدا می‌کنند (Tung et al., 2019). همچنین، انزوای اجتماعی بزرگسالان هزینه‌های درمانی را افزایش می‌دهد (Mihalopoulos et al., 2020).

جمعیت سالمند نیز در نتیجه کاهش دسترسی به امکانات شهری در معرض خطر انزوای بیشتری قرار دارند (Van Hoof et al., 2018). شهرهای امروزی در تأمین دسترسی کامل سالمندان به خدمات و فضاها ناکارآمد عمل می‌کنند و این موضوع باعث می‌شود که این گروه در انزوای اجتماعی فرو بروند (Guida & Carpentieri, 2021). استفاده بیش‌ازحد از رسانه‌های اجتماعی به انزوای اجتماعی جوانان دامن زده است و باعث کاهش تعاملات انسانی واقعی شده است (Primack et al., 2019). مطالعه‌ای که در لندن انجام شده نشان می‌دهد که جوانان نسبت به افراد مسن‌تر بیشتر احساس انزوای اجتماعی دارند (Hammond, 2021). درنهایت، عوامل ساختاری مانند الگوهای سکونت بر پایه نژاد و درآمد نیز در افزایش انزوای شهری نقش دارند (Harrell & Peterson, 1992). دسترسی محدود به شبکه‌های حمل‌ونقل و زمان طولانی رفت‌وآمد به محل کار نیز به کاهش مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی منجر می‌شود (Frantál et al., 2020a). این امر، انزوای شهری را به‌عنوان معضلی ساختاری در جوامع مدرن معرفی می‌کند (Antoniucci & Marella, 2018).

جدول ۱. دلایل انزوای شهری و ادبیات پشتیبان برای هر یک از سنجها

عوامل	سنجها
عوامل فردی	سن (Adwitiya Das et al., 2023; Holwerda et al., 2012; Mapoma & Masaiti, 2012)
	جنسیت (Adwitiya Das et al., 2023; Holwerda et al., 2012; Mapoma & Masaiti, 2012)
	وضعیت تأهل (Adwitiya Das et al., 2023; Holwerda et al., 2012; Mapoma & Masaiti, 2012; Taylor et al., 2023; Adams et al., 1989; Altuğ Turan & Malkoç True, 2023; Taylor et al., 2023)
	وضعیت اشتغال (Adams et al., 1989; Altuğ Turan & Malkoç True, 2023; Taylor et al., 2023)
	سطح تحصیلات (Adams et al., 1989; Altuğ Turan & Malkoç True, 2023; Taylor et al., 2023)
	سلامت جسمی و روانی (Bhatti & Haq, 2017; Brooks et al., 2020; Cacioppo & Hawkley, 2009; Harasemiw et al., 2019; Steptoe et al., 2013; Usher et al., 2020; Xia & Li, 2018)
	وابستگی مذهبی (Adwitiya Das et al., 2023; Holwerda et al., 2012; Mapoma & Masaiti, 2012; Taylor et al., 2023)

عوامل اجتماعی و اقتصادی	تغییرات در ساختار خانواده مانند تغییراتی مانند ازدواج نکردن، کاهش تعداد فرزندان و افزایش طلاق (Taylor et al., 2023; Adwitiya Das et al., 2023; Holwerda et al., 2012; Mapoma & Masaiti, 2012)
	تغییرات در سبک زندگی مانند افزایش استفاده از فناوری‌های ارتباطی، ساعات کاری طولانی‌تر و کاهش اوقات فراغت (Brooks et al., 2020; Primack et al., 2019; Ali & George, 2022)
	افزایش نابرابری اجتماعی (Desmond, 2017; Wang et al., 2018)
عوامل محیطی و کالبدی	اندازه شهر (Cook et al., 2024)
	تراکم جمعیت بالا (Bincy et al., 2022; Chan et al., 2020; Chen et al., 2024)
	وضعیت اقتصادی (Bincy et al., 2022; Chan et al., 2020; Chen et al., 2024)
	تجربه فرهنگ فردگرایانه (Barreto et al., 2021; Swader, 2019)
	عدم اعتماد و عدم تعامل با دیگران (Beaudart et al., 2017; P. Hu et al., 2023; Kim et al., 2020; Wu et al., 2021)
	رفت‌وآمدهای طولانی به محل کار یا مدرسه (Frantál et al., 2020; Ali & George, 2022)
	وابستگی شدید به شبکه‌های اجتماعی (Ali & George, 2022)
	خانواده‌های هسته‌ای (Ali & George, 2022)
	تراکم بالای ساختمان‌ها (Antoniucci & Marella, 2018)
	دسترسی محدود به حمل‌ونقل عمومی (Antoniucci & Marella, 2018; Benediktsson, 2018; Wang et al., 2020)
عوامل محیطی و کالبدی	امنیت پایین محله (Antoniucci & Marella, 2018)
	دسترسی محدود به فضاهای عمومی (Adams et al., 1989; Altuğ Turan & Malkoç True, 2023; Taylor et al., 2023)
	دسترسی محدود به خدمات اجتماعی (Adams et al., 1989; Altuğ Turan & Malkoç True, 2023; Taylor et al., 2023)
	محیط شهری با ظاهری غیر جذاب (Shaterian et al., 2017)

روش پژوهش

این تحقیق از نوع تبیینی و به لحاظ هدف، کاربردی است. هدف اصلی آن، شناسایی و تحلیل دلایل انزوای شهری در سه بعد کلیدی «عوامل فردی»، «عوامل اجتماعی و اقتصادی» و «عوامل محیطی و کالبدی» است. انتخاب این سه دسته از عوامل بر اساس مرور جامع ادبیات پژوهش و شواهد متعدد صورت گرفته است. مطالعات گوناگون نشان می‌دهند که عوامل فردی (مانند شخصیت، سن و جنسیت)، عوامل اجتماعی و اقتصادی (مانند شبکه‌های اجتماعی، تعاملات اجتماعی و وضعیت اقتصادی) و عوامل محیطی و کالبدی (مانند طراحی شهری و امکانات رفاهی) تأثیر مستقیمی بر احساس تعلق و انزوا در افراد دارند. از آنجاکه بررسی تمامی عوامل مؤثر بر چالش‌های هویتی و انزوای شهری در یک پژوهش واحد به دلیل محدودیت‌های زمانی، منابع و پیچیدگی موضوع امکان‌پذیر نبود، تمرکز بر این سه دسته اصلی به منظور دستیابی به درک عمیق‌تر از مسئله مورد مطالعه انتخاب گردید. لازم به ذکر است که این بدان معنا نیست که سایر عوامل، مانند عوامل سیاسی، بی‌تأثیر هستند، بلکه به دلیل محدودیت‌های پژوهش، این عوامل در این مطالعه به صورت مستقیم مورد بررسی قرار نگرفته‌اند. با این حال، در تحلیل نتایج و ارائه پیشنهادها، به طور غیرمستقیم به تأثیر این عوامل بر نتایج پژوهش اشاره شد.

جامعه آماری این پژوهش شامل ادبیات علمی مرتبط با انزوای شهری و نظرات متخصصان در این حوزه می‌باشد. لذا، این پژوهش ماهیتی نظری و روش‌شناختی دارد و به دنبال ارائه یک چارچوب تحلیلی برای بررسی انزوای شهری است. در نتیجه، تمرکز بر توسعه مدل و تحلیل روابط بین عوامل بوده و قابلیت تعمیم به شهرهای مختلف را دارند، اما لازم است

در مطالعات موردی، این مدل با شرایط و ویژگی‌های خاص هر شهر تطبیق داده شود. به‌منظور تعیین اهمیت معیارهای انزوای شهری مستخرج از پیشینه تحقیق و ادبیات نظری، از تکنیک دلفی استفاده شد. این تکنیک برای ارزیابی سطح توافق و ایجاد همگرایی در نظرات متخصصان به کار گرفته می‌شود. جمعیت هدف در این مرحله، متخصصان دانشگاهی و صاحب‌نظران در حوزه‌های مرتبط با برنامه‌ریزی شهری، جامعه‌شناسی شهری، روانشناسی اجتماعی و مطالعات شهری بودند. معیارهای انتخاب متخصصان شامل داشتن حداقل مدرک کارشناسی ارشد در رشته‌های مرتبط، سابقه حداقل ۵ سال فعالیت علمی یا اجرایی در حوزه‌های مذکور و انتشار حداقل دو مقاله علمی پژوهشی مرتبط با موضوع پژوهش بود. با در نظر گرفتن این معیارها و با هماهنگی مدیریت پروژه، ۳۰ نفر از متخصصان به‌صورت هدفمند انتخاب شدند. فرآیند دلفی در دو دور انجام شد. در دور اول، پرسشنامه‌ای باز شامل معیارهای استخراج‌شده از ادبیات پژوهش در اختیار متخصصان قرار گرفت و از آن‌ها خواسته شد تا نظرات خود را در مورد اهمیت هر معیار و همچنین پیشنهاد معیارهای جدید ارائه دهند. نتایج دور اول تحلیل و خلاصه‌سازی شد و در قالب پرسشنامه‌ای بسته در دور دوم در اختیار همان متخصصان قرار گرفت. در این دور، از متخصصان خواسته شد تا میزان موافقت خود را با هر معیار بر اساس طیف لیکرت مشخص کنند. معیار توافق در این پژوهش، دستیابی به میانگین امتیاز بالای ۴ از ۵ در طیف لیکرت و همچنین ضریب توافق کندانال بالاتر از ۰/۷ در نظر گرفته شد. پس از دو دور، به سطح قابل قبولی از توافق نظر بین متخصصان دست یافتیم و فرآیند دلفی متوقف شد. این روش با تکیه بر نظرات خبرگان و ایجاد اجماع، به کاهش سوگیری‌های فردی و افزایش اعتبار نتایج کمک می‌کند. باین‌حال، محدودیت‌هایی نیز دارد، از جمله وابستگی به نظرات متخصصان و احتمال وجود سوگیری در انتخاب آن‌ها. برای کاهش این محدودیت، تلاش شد تا متخصصان از حوزه‌های مختلف و با دیدگاه‌های متفاوت انتخاب شوند. تحلیل پایایی نیز به دلیل ماهیت کیفی داده‌های حاصل از روش دلفی، انجام نشد. برای تحلیل و رتبه‌بندی عوامل کلیدی مؤثر بر انزوای شهری، از روش میک‌مک^۱ استفاده شده است. دلیل انتخاب روش میک‌مک، توانایی آن در تحلیل روابط پیچیده بین متغیرها و ارائه دیدگاهی جامع از سیستم مورد مطالعه است. این روش به‌ویژه در مطالعات آینده‌پژوهی و برنامه‌ریزی استراتژیک کاربرد فراوانی دارد. از جمله روش‌های جایگزین می‌توان به تحلیل شبکه اجتماعی و مدل‌سازی معادلات ساختاری اشاره کرد، اما با توجه به هدف پژوهش و ماهیت داده‌ها، روش میک‌مک مناسب‌ترین گزینه تشخیص داده شد. این روش که توسط میشل گودت (Godet, 1994) توسعه یافته است، یک رویکرد سیستماتیک است که برای شناسایی و طبقه‌بندی متغیرهای کلیدی مؤثر بر یک سیستم پیچیده طراحی شده است. این روش، سنگ بنای زمینه‌های آینده‌نگری استراتژیک و تجزیه و تحلیل سیستم‌ها را تشکیل می‌دهد و به تعیین روابط بین متغیرها و سطوح نفوذ و وابستگی آن‌ها کمک می‌کند و در نتیجه درک جامعی از تعاملات سیستمی ارائه می‌دهد. با شناسایی محرک‌های کلیدی و ترسیم روابط پیچیده بین متغیرها، میک‌مک مزایای قابل توجهی در برنامه‌ریزی استراتژیک و تجزیه و تحلیل سیستم پیچیده ارائه می‌دهد. با تمرکز بر تأثیرگذارترین عوامل، تصمیم‌گیری را افزایش می‌دهد و امکان اولویت‌بندی مؤثر و تخصیص منابع را فراهم می‌کند. تطبیق‌پذیری آن در زمینه‌های مختلف، از کسب و کار گرفته تا تحلیل سیاست، آن را به ابزاری ارزشمند برای درک سیستم‌های متنوع تبدیل می‌کند. رویکرد ساختاریافته میک‌مک یک روش سیستماتیک برای تجزیه و تحلیل این روابط ارائه می‌کند و کشف تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم در سیستم را آسان‌تر می‌کند (Ranjbar Nia et al., 2017). علاوه بر این، میک‌مک از تمرینات سناریوسازی و آینده‌نگری قوی پشتیبانی می‌کند و با آشکار کردن نقاط اهرمی برای مدیریت ریسک بهتر، به برنامه‌ریزی‌های آینده کمک می‌کند. ماهیت مشارکتی این روش باعث ایجاد اجماع بین ذینفعان می‌شود، درحالی‌که

1. The Matrix of Cross-Impact Multiplications Applied to a Classification (MICMAC)

در دسترس بودن ابزارهای نرم‌افزاری بسیاری از تحلیل‌ها را خودکار و فرآیند را کارآمدتر می‌کند. به‌طور کلی، این روش، یک چارچوب قدرتمند است که به سازمان‌ها کمک می‌کند تا پیچیدگی‌ها را هدایت کنند، برنامه‌ریزی استراتژیک را تقویت کنند و ریسک‌ها را به‌طور مؤثر مدیریت کنند (Hatami et al., 2023; Hu et al., 2024).

این روش، شامل چندین مرحله کلیدی است:

- تعریف سیستم و متغیرها: در این مرحله، متغیرهای کلیدی مؤثر بر انزوای شهری که در مرحله دلفی مورد تأیید قرار گرفته بودند، به‌عنوان ورودی سیستم تعریف شدند. این متغیرها در سه دسته عوامل فردی، اجتماعی و اقتصادی و محیطی و کالبدی دسته‌بندی شدند.

- ساخت ماتریس ساختاری: یک ماتریس مربعی با ابعاد $n \times n$ (تعداد متغیرها) تشکیل شد. در این ماتریس، متغیرها هم در سطرها (به‌عنوان عوامل تأثیرگذار) و هم در ستون‌ها (به‌عنوان عوامل تأثیرپذیر) قرار گرفتند.

پُر کردن ماتریس: ماتریس با استفاده از نظرات متخصصان تکمیل شد. از آن‌ها خواسته شد تا تأثیر هر متغیر سطر بر هر متغیر ستون را با استفاده از طیف (صفر (عدم تأثیر)، یک (تأثیر ضعیف)، دو (تأثیر متوسط) و سه (تأثیر قوی)) ارزیابی کنند. - تجزیه و تحلیل ماتریس: ماتریس تکمیل‌شده به نرم‌افزار میک‌مک وارد شد. این نرم‌افزار با انجام محاسبات ماتریسی، روابط مستقیم و غیرمستقیم بین متغیرها را تحلیل و نمودارهایی مانند نمودار تأثیر-وابستگی و نمودار خوشه‌ای ارائه می‌دهد.

- طبقه‌بندی متغیرها: بر اساس خروجی‌های نرم‌افزار، متغیرها به چهار دسته تقسیم شدند:

متغیرهای مستقل (محرك): تأثیرگذاری بالا و وابستگی کم

متغیرهای وابسته: تأثیرگذاری کم و وابستگی بالا

متغیرهای رابط (دوطرفه): تأثیرگذاری و وابستگی بالا

متغیرهای خودمختار: تأثیرگذاری و وابستگی کم (زیاری و همکاران، ۱۴۰۱).

- تعیین پیامدهای استراتژیک: با توجه به طبقه‌بندی متغیرها و تحلیل روابط آن‌ها، پیامدهای استراتژیک برای کاهش انزوای شهری شناسایی و پیشنهاد شدند.

یافته‌ها

شناسایی عوامل مؤثر بر انزوای شهری

تحلیل کلی محیط سیستم

برای درک عوامل مؤثر بر انزوای شهری، این مطالعه، ۲۹ متغیر کلیدی را شناسایی کرد (مراجعه کنید به جدول ۲). با استفاده از روش تحلیل ساختاری میک‌مک، این متغیرها برای تعیین روابط متقابل و تأثیر آن‌ها بر آینده این شهرها مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. یک ماتریس 29×29 برای نمایش تعاملات بین متغیرها ایجاد شد، و وزن‌هایی برای کمی سازی تأثیر آن‌ها بر یکدیگر اختصاص داده شد. از طریق چندین تکرار این تحلیل، مشخص شد که حدود ۶۵ درصد از متغیرها وابستگی متقابل قابل توجهی دارند. از ۷۳۲ رابطه ممکن بین متغیرها، ۱۰۹ رابطه بدون تأثیر، ۲۱۸ رابطه با تأثیر ضعیف، ۳۰۳ رابطه با تأثیر متوسط و ۲۱۱ رابطه با تأثیر قوی تعیین شدند. برای اطمینان از صحت نتایج، ماتریس با استفاده از شاخص‌های آماری بیشتر بهینه شد. ماتریس نهایی، که از جلسات تخصصی دلفی استخراج شده است، نمایش روشنی از مقایسه‌های زوجی بین متغیرها ارائه می‌دهد و تأثیر نسبی آن‌ها بر انزوای شهری در این شهرها را برجسته می‌کند (مراجعه کنید به جداول ۳ و ۴).

جدول ۲. عوامل مؤثر بر انزوای شهری

عوامل	عوامل	عوامل
سن	افزایش استفاده از فناوری‌های ارتباطی	عدم اعتماد به دیگران
جنسیت	ساعات کاری طولانی	عدم تعامل با دیگران
وضعیت تأهل	کاهش اوقات فراغت	رفت‌وآمدهای طولانی به محل کار یا مدرسه
وضعیت اشتغال	محیط شهری با ظاهری غیر جذاب	وابستگی شدید به شبکه‌های اجتماعی
سطح تحصیلات	دسترسی محدود به خدمات اجتماعی	خانواده‌های هسته‌ای
سلامت جسمی و روانی	افزایش نابرابری اجتماعی	تراکم بالای ساختمان‌ها
وابستگی مذهبی	اندازه شهر	دسترسی محدود به حمل‌ونقل عمومی
ازدواج نکردن	تراکم جمعیت بالا	امنیت پایین محله
کاهش تعداد فرزندان	وضعیت اقتصادی	دسترسی محدود به فضاهای عمومی
افزایش طلاق	تجربه فرهنگ فردگرایانه	

جدول ۳. تحلیل اولیه داده‌های ماتریس اثرات متقاطع

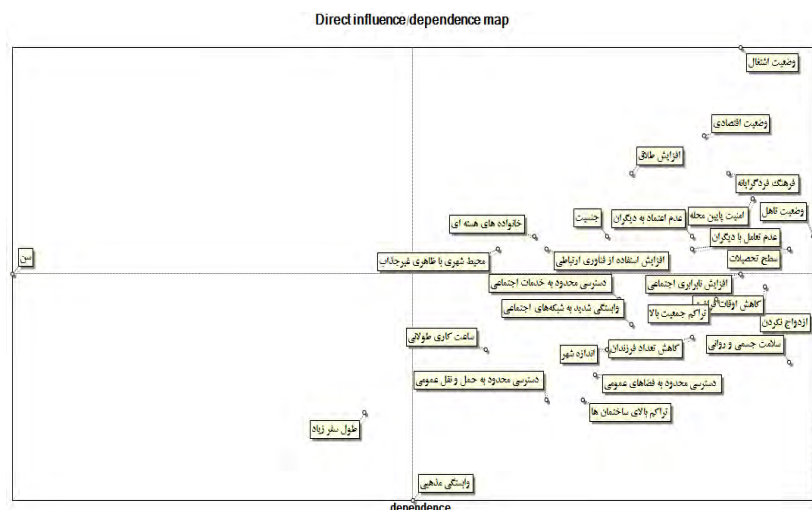
ارزش	ارزش	ارزش
۳۰۳	تأثیر میانه (دو)	۲۹
۲۱۱	تأثیر زیاد (سه)	۲
۷۳۲	جمع	۱۰۹
۸۷/۰۳۹	میزان پرشدگی	۲۱۸

جدول ۴. درجه مطلوبیت و بهینه‌شدگی ماتریس

چرخش	تأثیرگذاری	تأثیرپذیری
۱	۱۰۱٪	۹۷٪
۲	۱۰۰٪	۹۹٪

ارزیابی تأثیر مستقیم متغیرها

جدول ۵، دو معیار «تأثیرگذاری» (مجموع ردیف‌ها) و «تأثیرپذیری» (مجموع ستون‌ها) را نشان می‌دهد. اعداد بزرگ‌تر در مجموع ردیف‌ها نشان‌دهنده تأثیرگذاری بیشتر و در مجموع ستون‌ها نشان‌دهنده تأثیرپذیری بیشتر است. وضعیت اشتغال (مجموع ردیف ۶۹) بیشترین تأثیرگذاری را دارد و بر عواملی مانند وضعیت اقتصادی و کاهش اوقات فراغت، مستقیم و غیرمستقیم اثر می‌گذارد. وضعیت اقتصادی (مجموع ردیف ۶۲) نیز نقش مهمی در تعیین شاخص‌های انزوای شهری دارد و بر امنیت محله، دسترسی به خدمات اجتماعی و روابط اجتماعی تأثیرگذار است. وضعیت تأهل (مجموع ستون ۶۶) و سلامت جسمی و روانی (مجموع ستون ۶۴) بیشترین تأثیرپذیری را دارند. وضعیت تأهل تحت تأثیر وضعیت اقتصادی، ساعات کاری طولانی و فرهنگ فردگرایانه قرار می‌گیرد. سلامت جسمی و روانی نیز از عواملی مانند عدم تعامل اجتماعی، کاهش اوقات فراغت و نابرابری اجتماعی تأثیر می‌پذیرد. تجربه فرهنگ فردگرایانه (۵۹-۵۹) و افزایش نابرابری اجتماعی (۵۱-۶۰) تأثیرگذاری و تأثیرپذیری متوازی دارند و هم بر دیگر عوامل اثر می‌گذارند و هم از آن‌ها تأثیر می‌پذیرند. برای مثال، فرهنگ فردگرایانه از فناوری‌های ارتباطی تأثیر می‌گیرد و بر تعاملات اجتماعی اثر می‌گذارد. وابستگی مذهبی (۳۳-۳۳) و تراکم بالای ساختمان‌ها (۴۷-۴۱) تأثیرگذاری و تأثیرپذیری پایینی دارند و احتمالاً نقش غیرمستقیم یا محدودی در انزوای شهری دارند. رفت‌وآمدهای طولانی به محل کار یا مدرسه (مجموع ستون ۲۹) کمترین تأثیرپذیری را دارد و بیشتر نتیجه سایر عوامل است. توازن میان مجموع تأثیرگذاری و تأثیرپذیری کل متغیرها (۱۴۵۷-۱۴۵۷) نشان‌دهنده تعادل سیستم و انسجام و هم‌بستگی میان متغیرها در ایجاد انزوای شهری است.

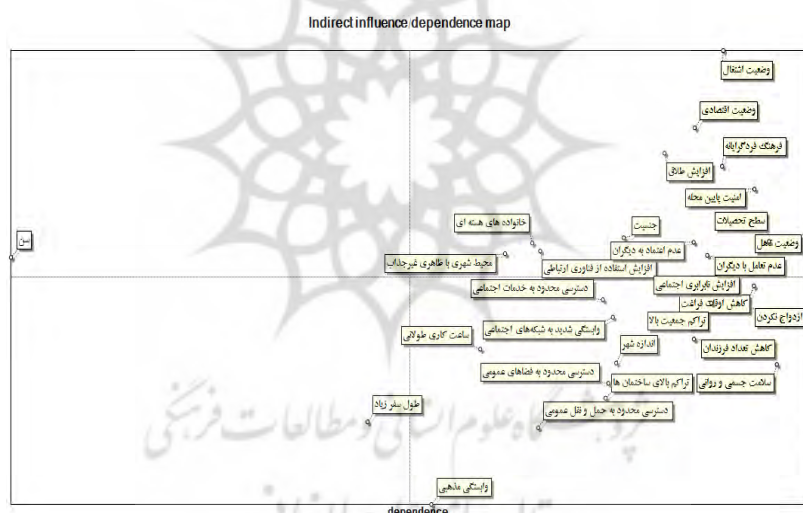
شکل ۱. وضعیت متغیرها بر اساس تغییرات مستقیم متغیرها

جدول ۵. میزان تأثیرات مستقیم متغیرها بر یکدیگر

عوامل	مجموع ردیف ها	مجموع ستون ها	عوامل	مجموع ردیف ها	مجموع ستون ها
سن	۵۱	۰	افزایش نابرابری اجتماعی	۵۱	۶۰
جنسیت	۵۴	۴۹	اندازه شهر	۴۵	۴۹
وضعیت تأهل	۵۴	۶۶	تراکم جمعیت بالا	۴۹	۵۸
وضعیت اشتغال	۶۹	۶۰	وضعیت اقتصادی	۶۲	۵۷
سطح تحصیلات	۵۳	۶۴	تجربه فرهنگ فردگرایانه	۵۹	۵۹
سلامت جسمی و روانی	۴۴	۶۴	عدم اعتماد به دیگران	۵۴	۵۶
وابستگی مذهبی	۳۳	۳۳	عدم تعامل با دیگران	۵۳	۵۶
ازدواج نکردن	۴۸	۶۱	رفت و آمدهای طولانی به محل کار یا مدرسه	۴۰	۲۹
کاهش تعداد فرزندان	۴۶	۵۶	وابستگی شدید به شبکه های اجتماعی	۴۷	۵۱
افزایش طلاق	۵۹	۵۱	خانواده های هسته ای	۵۴	۴۳
افزایش استفاده از فناوری های ارتباطی	۵۳	۴۴	تراکم بالای ساختمان ها	۴۱	۴۷
ساعات کاری طولانی	۴۵	۳۹	دسترسی محدود به حمل و نقل عمومی	۴۱	۴۴
کاهش اوقات فراغت	۵۰	۶۲	امنیت پایین محله	۵۷	۶۱
محیط شهری با ظاهری غیر جذاب	۵۳	۴۰	دسترسی محدود به فضاهای عمومی	۴۳	۴۸
دسترسی محدود به خدمات اجتماعی	۴۹	۵۰	کل	۱۴۵۷	۱۴۵۷

شکل ۱ موقعیت متغیرها را در دو محور تأثیرگذاری (محور عمودی) و وابستگی (محور افقی) تحلیل می کند و امکان شناسایی متغیرهای کلیدی، رابط، مستقل و وابسته را فراهم می آورد. متغیرهایی مانند «وضعیت اشتغال» و «وضعیت اقتصادی» به عنوان پیشران های کلیدی، تأثیر بالایی بر سیستم دارند و تغییر در آنها می تواند تغییرات گسترده ای ایجاد کند. برای مثال، وضعیت اشتغال بر درآمد، دسترسی به خدمات، رفاه اجتماعی و انسجام محلی اثر دارد. سیاست گذاران باید بر بهبود این عوامل تمرکز کنند. متغیرهایی مانند «طول سفر روزانه» و «وابستگی مالی» وابستگی بالایی دارند، اما تأثیرگذاری محدودی دارند و بیشتر از تغییرات عوامل تأثیرگذار متأثر می شوند. برای مثال، طولانی بودن سفرها معمولاً نتیجه کمبود فرصت های شغلی محلی یا دسترسی ناکافی به حمل و نقل است. بهبود عوامل ساختاری می تواند این مشکلات را کاهش دهد. متغیرهایی مانند «دسترسی به حمل و نقل عمومی» و «کیفیت محیطی محله» به عنوان متغیرهای رابط، هم تأثیرگذاری و هم وابستگی بالایی دارند و نقش کلیدی در تعاملات سیستم ایفا می کنند. برای مثال، دسترسی به حمل و نقل

جدول ۶ تأثیرات غیرمستقیم میان متغیرهای مرتبط با انزوای شهری را تحلیل می‌کند. در این جدول، مجموع ردیف‌ها نشان‌دهنده میزان تأثیرگذاری غیرمستقیم هر متغیر و مجموع ستون‌ها بیانگر میزان تأثیرپذیری آن است. این داده‌ها برای شناسایی عوامل کلیدی سیستم بسیار مهم هستند. بر اساس جدول، وضعیت اشتغال با مجموع ردیف ۱۷۵۲۶۳ بیشترین تأثیرگذاری غیرمستقیم را دارد. این متغیر از طریق روابط پیچیده بر متغیرهایی مانند وضعیت اقتصادی، کاهش اوقات فراغت، و امنیت محله تأثیر می‌گذارد و نقش پیشران کلیدی را ایفا می‌کند. در مقابل، وابستگی مذهبی با مجموع ردیف ۸۷۴۶۲ و ستون ۸۹۵۳۹، کمترین تأثیرگذاری و تأثیرپذیری غیرمستقیم را دارد و نقشی حاشیه‌ای در سیستم دارد. وضعیت تأهل با مجموع ستون ۱۷۰۱۰۹ بیشترین تأثیرپذیری غیرمستقیم را نشان می‌دهد. این متغیر به‌شدت تحت تأثیر عوامل دیگر مانند سطح تحصیلات و وضعیت اقتصادی است و عاملی مهم در تحلیل انزوای شهری محسوب می‌شود. نابرابری اجتماعی با مجموع ردیف ۱۳۳۴۶۶ و ستون ۱۵۵۴۳۳ تعادلی نسبی در تأثیرگذاری و تأثیرپذیری دارد، که نشان‌دهنده نقش دوسویه آن در سیستم است. همچنین، محیط شهری با ظاهری غیر جذاب با تأثیرگذاری نسبتاً بالا (۱۳۵۹۵۱) و تأثیرپذیری کمتر (۱۰۵۲۵۳) بیانگر آن است که کیفیت محیط شهری بیشتر پیامد سایر متغیرهاست و به‌طور غیرمستقیم بر انزوای شهری اثر می‌گذارد. در مجموع، توازن میان تأثیرات غیرمستقیم متغیرها انسجام سیستم را نشان می‌دهد. شناسایی و مدیریت متغیرهای کلیدی می‌تواند به تدوین سیاست‌های مؤثر برای کاهش انزوای شهری کمک کند.

شکل ۳. وضعیت متغیرها بر اساس تغییرات غیر مستقیم متغیرها

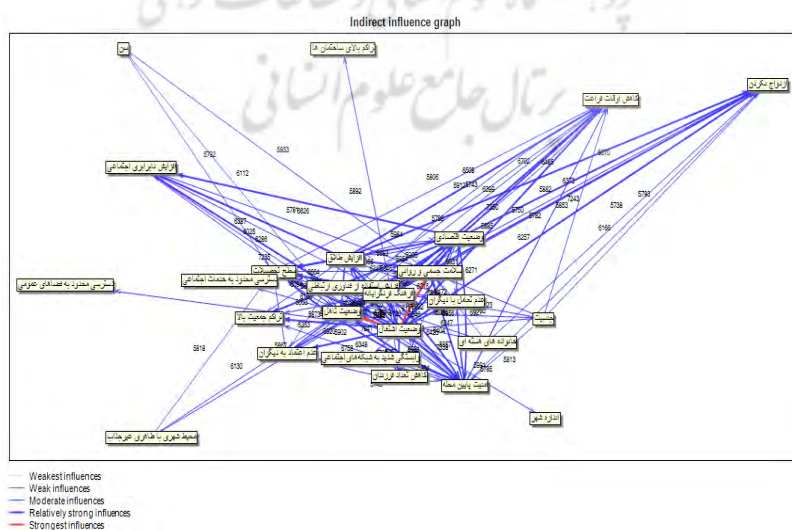
جدول ۶. میزان تأثیرات غیرمستقیم متغیرها بر همدیگر

عوامل	مجموع ردیف‌ها	مجموع ستون‌ها	عوامل	مجموع ردیف‌ها	مجموع ستون‌ها
سن	۱۳۵۲۶۱	۰	افزایش نابرابری اجتماعی	۱۳۳۴۴۶	۱۵۵۴۳۳
جنسیت	۱۳۹۰۵۸	۱۳۰۵۱۹	اندازه شهر	۱۱۴۸۴۳	۱۲۸۹۱۲
وضعیت تأهل	۱۴۰۵۲۴	۱۷۰۱۰۹	تراکم جمعیت بالا	۱۲۶۴۲۶	۱۴۹۱۷۱
وضعیت اشتغال	۱۷۵۲۶۳	۱۵۱۷۰۴	وضعیت اقتصادی	۱۶۰۳۱۴	۱۴۵۶۴۳
سطح تحصیلات	۱۳۸۳۵۶	۱۶۱۴۵۳	تجربه فرهنگ فردگرایانه	۱۵۲۹۰۷	۱۵۱۴۵۵
سلامت جسمی و روانی	۱۱۴۵۵۹	۱۶۳۱۲۲	عدم اعتماد به دیگران	۱۳۸۱۹۱	۱۴۵۴۱۲
وابستگی مذهبی	۸۷۴۶۲	۸۹۵۳۹	عدم تعامل با دیگران	۱۳۵۶۷۰	۱۴۸۲۹۰
ازدواج نکردن	۱۲۵۲۴۵	۱۵۶۸۴۷	رفت‌وآمدهای طولانی به محل کار یا مدرسه	۱۰۳۴۲۵	۷۵۹۴۱

۱۲۸۱۹۷	۱۲۳۶۹۲	وابستگی شدید به شبکه‌های اجتماعی	۱۴۵۴۶۶	۱۱۹۴۷۳	کاهش تعداد فرزندان
۱۱۱۰۲۹	۱۳۸۰۲۵	خانواده‌های هسته‌ای	۱۳۹۱۸۵	۱۵۵۴۲۸	افزایش طلاق
۱۲۶۶۳۴	۱۰۸۰۵۳	تراکم بالای ساختمان‌ها	۱۱۲۷۱۹	۱۳۶۴۹۵	افزایش استفاده از فناوری‌های ارتباطی
۱۱۲۲۵۵	۱۰۲۳۱۴	دسترسی محدود به حمل‌ونقل عمومی	۹۹۹۵۵	۱۱۷۵۱۲	ساعات کاری طولانی
۱۴۸۳۵۶	۱۴۸۴۶۹	امنیت پایین محله	۱۵۸۲۲۱	۱۲۹۷۶۴	کاهش اوقات فراغت
۱۲۷۲۳۶	۱۱۰۹۱۵	دسترسی محدود به فضاهای عمومی	۱۰۵۲۵۳	۱۳۵۹۵۱	محیط شهری با ظاهری غیر جذاب
۱۴۵۷	۱۴۵۷	کل	۱۲۶۰۷۶	۱۲۷۰۷۱	دسترسی محدود به خدمات اجتماعی

شکل ۳ روابط غیرمستقیم میان متغیرهای سیستم انزوای شهری را تحلیل کرده و نقش متغیرها را بر اساس دو شاخص «تأثیرگذاری» و «وابستگی» نشان می‌دهد. متغیرهای بالای چپ، مانند «وضعیت استیصال»، تأثیرگذاری بالایی دارند و مستقل هستند، بنابراین تغییر آن‌ها می‌تواند تغییرات گسترده‌ای در سیستم ایجاد کند. متغیرهای پایین راست، مانند «وابستگی مالی»، بیشتر به‌عنوان پیامد سیستم عمل می‌کنند و تأثیرگذاری کمتری دارند. متغیرهای بالای راست، مانند «کیفیت پایین محله» و «دسترسی محدود به حمل‌ونقل عمومی»، تأثیرگذاری و وابستگی بالایی دارند و نقش کلیدی در سیستم ایفا می‌کنند. این متغیرها نقاط مناسب برای مداخله هستند، زیرا بهبود آن‌ها می‌تواند تأثیرات زنجیره‌ای بر سایر بخش‌های سیستم داشته باشد. در مقابل، متغیرهای پایین چپ، مانند «طول سفر زیاد»، نقشی حاشیه‌ای دارند و تأثیر محدودی بر سیستم دارند.

شکل ۴ شبکه پیچیده‌ای از روابط بین متغیرها را به تصویر می‌کشد. متغیرهایی مانند «کیفیت محله» و «دسترسی به خدمات اجتماعی» در مرکزیت شبکه قرار دارند و بر بسیاری از متغیرها اثرگذارند. تغییر در این متغیرها می‌تواند زنجیره‌ای از بهبودها ایجاد کند. متغیرهایی مانند «وابستگی مالی» و «طول سفر زیاد» تأثیرپذیر هستند و تغییرات آن‌ها وابسته به متغیرهای مرکزی است. متغیرهایی مانند «کاهش تعاملات اجتماعی» و «احساس ناامیدی» نقش واسطه‌ای دارند و ارتباط میان متغیرهای تأثیرگذار و تأثیرپذیر را برقرار می‌کنند. تمرکز بر متغیرهای کلیدی، مانند «کیفیت محله» و «دسترسی به خدمات»، برای کاهش انزوای شهری و بهبود کیفیت زندگی ضروری است. درنهایت، این تحلیل‌ها تأکید می‌کنند که انزوای شهری مسئله‌ای چندبعدی است و نیاز به رویکردی سیستمی و جامع دارد. درک روابط میان متغیرها و تمرکز بر عوامل کلیدی، می‌تواند تأثیرات گسترده‌ای بر کاهش انزوای شهری و تقویت پایداری اجتماعی داشته باشد.

شکل ۴. روابط غیرمستقیم بین متغیرها (تغییرات خیلی ضعیف تا بسیار قوی)

بررسی میزان جابجایی عوامل در تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم متغیرها

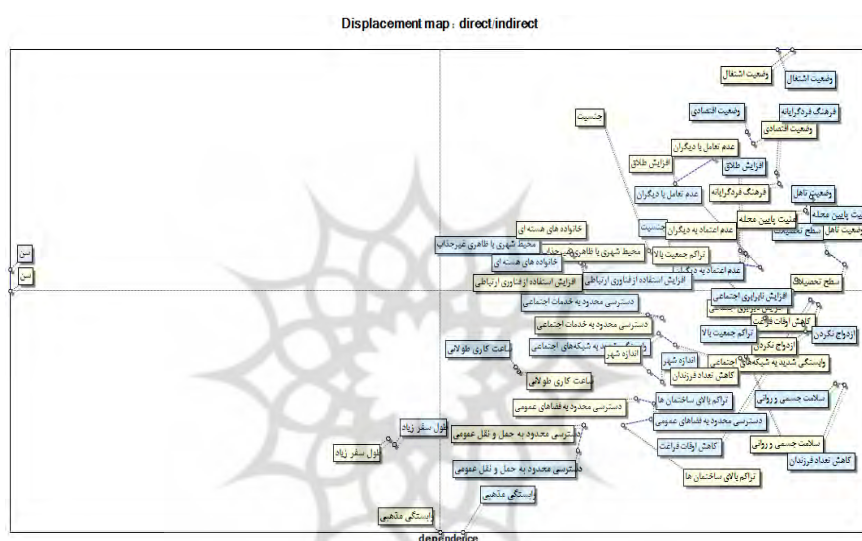
شکل ۵ جایگاه متغیرها را بر اساس دو محور «تأثیر گذاری» و «وابستگی» تحلیل می کند. متغیرهای بالای محور عمودی، مانند «کیفیت محله» و «دسترسی محدود به خدمات اجتماعی»، تأثیرگذاری بالایی دارند و تغییر در آنها می تواند اثرات گسترده ای در سیستم ایجاد کند. این متغیرها نقاط محوری برای مداخلات مؤثر هستند. متغیرهای سمت راست محور افقی، مانند «طول سفر زیاد» و «وابستگی مالی»، وابستگی بالایی به سایر متغیرها دارند و بیشتر به عنوان خروجی سیستم عمل می کنند. این متغیرها شاخص هایی مناسب برای ارزیابی اثرات مداخلات هستند. تحلیل شکل نشان دهنده چهار گروه اصلی است؛ متغیرهای تأثیرگذار مستقل در بالا-چپ، مانند «کیفیت محله»، که تأثیر زیادی دارند و وابستگی کمی نشان می دهند. متغیرهای وابسته تأثیرپذیر در پایین-راست، مانند «طول سفر زیاد»، که بیشتر خروجی سیستم هستند. متغیرهای واسطه ای در مرکز، مانند «کاهش تعاملات اجتماعی»، که هم تأثیرگذار و هم تأثیرپذیرند و نقش ارتباطی میان سایر متغیرها دارند.

رتبه بندی و جایگاه عوامل مؤثر بر انزوای شهری

جدول ۷ پیشران های مؤثر بر انزوای شهری را بر اساس تأثیر مستقیم و غیرمستقیم رتبه بندی کرده است. وضعیت اشتغال با بالاترین امتیاز در هر دو بُعد مستقیم (۴۷۳) و غیرمستقیم (۴۶۴)، مهم ترین عامل مؤثر است. دسترسی به شغل و امنیت شغلی بر ارتباطات فردی و اجتماعی تأثیر مستقیم و بر سایر متغیرها تأثیر غیرمستقیم دارد. بی ثباتی شغلی می تواند اضطراب اجتماعی، کاهش اعتمادبه نفس و محدودیت در فعالیت های اجتماعی را افزایش دهد و دسترسی به خدمات اجتماعی و تحرک اجتماعی را محدود کند. بی اعتمادی عمومی با تأثیر مستقیم (۴۲۵) و غیرمستقیم (۴۲۴)، نقش برجسته ای دارد و مانع ایجاد روابط اجتماعی معنادار و تشکیل شبکه های حمایتی می شود و بر متغیرهایی مانند کناره گیری اجتماعی و ارائه ناکافی خدمات اجتماعی تأثیر می گذارد. افزایش نرخ طلاق با تأثیر مستقیم (۴۰۴) و غیرمستقیم (۴۱۱)، شاخص مهمی از تغییرات ساختاری در جامعه است و ساختارهای حمایتی سنتی خانواده را تضعیف می کند و با متغیرهایی مانند وضعیت تأهل، بی اعتمادی عمومی و کناره گیری اجتماعی در ارتباط است. تجربه فرهنگ فردگرایانه با تأثیر مستقیم (۴۰۴) و غیرمستقیم (۴۰۵)، نشان می دهد که چگونه مشکلات فردی یا جمعی در سلامت روان، اضطراب و ناامیدی می توانند به رفتارهای انزواطلبانه منجر شوند. ارائه ناکافی خدمات اجتماعی: با تأثیر مستقیم (۳۹۱) و غیرمستقیم (۳۹۳)، فرصت های اجتماعی را محدود می کند و بر سایر متغیرها، به ویژه در مناطق حاشیه نشین یا شهرهای پرجمعیت، تأثیر می گذارد. دسترسی ناکافی به خدمات حمل و نقل عمومی می تواند افراد را از تعامل با محیط اجتماعی دور نگه دارد. جنسیت و وضعیت تأهل جنسیت بر اساس انتظارات اجتماعی و هنجارهای فرهنگی و وضعیت تأهل از طریق نقش حمایتی یا زمینه سازی انزوای عاطفی و اجتماعی، بر انزوای شهری تأثیر می گذارند. سفرهای طولانی و دسترسی ضعیف به حمل و نقل عمومی نشان دهنده تأثیرات فضایی بر انزوای شهری هستند و فرصت های مشارکت در فعالیت های اجتماعی را محدود می کنند. سطح تحصیلات با کمترین رتبه (تأثیر مستقیم ۳۶۳ و غیرمستقیم ۳۶۶)، اما همچنان بر متغیرهای دیگر، مانند اشتغال و اعتماد اجتماعی، تأثیر می گذارد. افراد با تحصیلات بالاتر معمولاً فرصت های بیشتری برای مشارکت اجتماعی دارند. این تحلیل نشان می دهد که متغیرها نه تنها تأثیر مستقیمی بر انزوای شهری دارند، بلکه از طریق تعاملات پیچیده خود، روابط چندبعدی و سیستماتیکی ایجاد می کنند که به تشدید یا کاهش انزوا منجر می شود. بنابراین، در سیاست گذاری های شهری، باید به رویکردی جامع و چندلایه توجه کرد که تمامی این متغیرها را در نظر بگیرد.

جدول ۷. عوامل کلیدی تأثیرگذار (مستقیم و غیرمستقیم)

رتبه	متغیر	تأثیرگذاری مستقیم	متغیر	تأثیرگذاری غیرمستقیم
۱	وضعیت اشتغال	۴۷۳	وضعیت اشتغال	۴۶۴
۲	عدم اعتماد به دیگران	۴۲۵	عدم اعتماد به دیگران	۴۲۴
۳	افزایش طلاق	۴۰۴	افزایش طلاق	۴۱۱
۴	تجربه فرهنگ فردگرایانه	۴۰۴	تجربه فرهنگ فردگرایانه	۴۰۵
۵	ارائه ناکافی خدمات اجتماعی	۳۹۱	ارائه ناکافی خدمات اجتماعی	۳۹۳
۶	جنسیت	۳۷۰	وضعیت تأهل	۳۷۱
۷	وضعیت تأهل	۳۷۰	جنسیت	۳۶۸
۸	سفرهای طولانی	۳۷۰	سطح تحصیلات	۳۶۶
۹	دسترسی ضعیف به حمل‌ونقل عمومی	۳۷۰	سفرهای طولانی	۳۶۶
۱۰	سطح تحصیلات	۳۶۳	دسترسی ضعیف به حمل‌ونقل عمومی	۳۶۵

شکل ۵. میزان جابجایی عوامل در تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم متغیرها

بحث

هدف از پژوهش حاضر، تحلیل و شناسایی پیشران‌های مؤثر بر انزوای شهری با رویکرد تحلیل ساختاری بوده است. در ابتدا با استفاده از روش دلفی پس از نظرسنجی از کارشناسان مرتبط در امر انزوای شهری، عوامل و متغیرهای دخیل استخراج شده و پس از وزن دهی بر اساس نظر کارشناسان، در نرم‌افزار ساختاری میک‌مک، عوامل پیشران جهت توسعه شهرها از منظر انزوای شهری مشخص شده است. درحالی‌که تمرکز اصلی این مطالعه بر انزوای شهری است، اما تشخیص تعامل قابل‌توجه بین انزوای شهری و کیفیت زندگی بسیار مهم است. انزوای شهری، همان‌طور که در سراسر این تحقیق مورد بحث قرار گرفته است، شبکه‌های اجتماعی را مختل می‌کند، فرصت‌های تعامل اجتماعی معنادار را کاهش می‌دهد و دسترسی به خدمات ضروری و فضاهای عمومی را محدود می‌کند. این عوامل به‌ناچار بر رفاه کلی و رضایت زندگی ساکنان تأثیر می‌گذارند. به‌طور خاص، انزوا می‌تواند منجر به تنهایی عاطفی، نارضایتی اجتماعی و کاهش سلامت روان شود که همه این‌ها عوامل تعیین‌کننده اصلی کیفیت زندگی هستند. اگرچه این مطالعه به‌طور کامل کیفیت زندگی را بررسی نمی‌کند، اما یافته‌ها شواهد قوی ارائه می‌دهند که انزوای شهری به‌عنوان یک مانع حیاتی برای دستیابی به کیفیت زندگی بالاتر عمل می‌کند. بنابراین، می‌توان استنباط کرد که هرگونه برنامه‌ریزی شهری یا ابتکارات سیاستی که با هدف کاهش انزوای

شهری انجام می‌شود، هم‌زمان به بهبود کیفیت زندگی در این شهرهای جدید کمک خواهد کرد. با رسیدگی به محرک‌های ساختاری انزوای شهری، سیاست‌گذاران می‌توانند محیط‌هایی ایجاد کنند که ارتباطات اجتماعی قوی‌تر را تقویت کند و کیفیت کلی زندگی را افزایش دهد. این مطالعه بر نیاز به استراتژی‌های یکپارچه‌ای تأکید می‌کند که نه تنها انزوای شهری را کاهش می‌دهند، بلکه رفاه ساکنان را نیز در اولویت قرار می‌دهند و اطمینان حاصل می‌کنند که توسعه‌های شهری جدید به‌طور غیر عمد انزوا و تأثیرات منفی مرتبط با آن بر کیفیت زندگی را تشدید نمی‌کنند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد عواملی همچون "بی‌ثباتی شغلی"، در کنار "وضعیت اقتصادی"، بر دسترسی به شبکه‌های اجتماعی و مشارکت اجتماعی تأثیر می‌گذارد. این یافته با شواهد تجربی ارائه‌شده توسط Menec و همکاران (2019) همسو است که تأثیر مستقیم شرایط اقتصادی بر انزوای شهری را برجسته می‌کند. عوامل اجتماعی و اقتصادی مانند نگرانی‌های امنیتی نیز به‌عنوان عوامل حیاتی در شکل‌دهی تجربیات انزوای شهری ظاهر شدند که مطالعات (Portacolone et al, 2018) و (Anderson et al, 2024) که چگونگی چالش‌های اجتماعی-اقتصادی و ایمنی محله را به‌عنوان عوامل مؤثر بر انزوا در محیط‌های شهری برجسته می‌کنند، از این موضوع حمایت می‌کنند. افزایش طلاق، کناره‌گیری اجتماعی، امنیت پایین محله، وضعیت تأهل، جنسیت، عدم اعتماد به دیگران، خانواده‌های هسته‌ای و سطح تحصیلات از دیگر عوامل هستند که به‌عنوان مهم‌ترین پیشران‌ها و عوامل کلیدی بر انزوای شهری مؤثر هستند. یافته‌های این مطالعه با ادبیات گسترده‌تر در مورد انزوای شهری همسو است. Menec و همکاران (2019) و Frantál و همکاران (2020) بر نقش عوامل شخصی و اجتماعی-اقتصادی در شکل‌دهی انزوا تأکید کرده‌اند. مدل‌سازی ساختاری ارائه‌شده توسط تحلیل میک‌مک بیشتر کار Anderson و همکاران (2024) و Sasaki و همکاران (2023) را تقویت می‌کند که به نقش حیاتی کمبودهای محیطی، مانند محله‌های ناامن و زیرساخت‌های ناکافی، در تشدید انزوا اشاره کرده‌اند.

نتیجه‌گیری

مقابله با انزوای شهری، رویکردی چندبعدی است که هم محرک‌های ساختاری و هم اجتماعی انزوا را در نظر می‌گیرد. اولین گام در این فرآیند، افزایش ایمنی و دسترسی به فضاهای عمومی است که نقش مهمی در تقویت تعاملات اجتماعی ایفا می‌کنند. فضاهای عمومی ناامن و نگهداری ضعیف، مشارکت اجتماعی را دلسرد می‌کند. همان‌طور که Anderson و همکاران (2024) پیشنهاد می‌کند، اجرای سیاست‌های جامع بهداشت عمومی که شامل اقدامات پیشگیری از جرم، پلیس جامعه‌محور و روشنایی بهتر است، می‌تواند این مناطق را جذاب‌تر کند و انزوای اجتماعی را کاهش دهد. فضاهای عمومی باید با رویکردی فراگیر طراحی شوند و محیط‌هایی ایجاد کنند که همه اقشار جامعه احساس امنیت کنند و تشویق شوند تا همان‌طور که برخی محققان همچون (Askari & Soltani, 2023; Piroozfar et al., 2019; and Weerawardhana & Wijewardhana, 2024) اشاره کرده‌اند، با یکدیگر تعامل داشته باشند. بهبود زیرساخت‌های شهری نیز، یکی دیگر از اجزای کلیدی در کاهش انزوا است. همان‌طور که برخی محققان (Portacolone, 2018 and Anderson et al., 2024) استدلال می‌کنند، تقویت شبکه‌های حمل‌ونقل و خدمات عمومی مانند مترو و اتوبوس‌های BRT در مناطق حاشیه‌ای و کم‌برخوردار، ایجاد مسیرهای ویژه دوچرخه‌سواری و پیاده‌روی ایمن و مناسب، و بهبود دسترسی به اینترنت پرسرعت در این مناطق، می‌تواند تحرک اجتماعی را به‌طور قابل‌توجهی بهبود بخشد و احساس انزوا را کاهش دهد. سرمایه‌گذاری در حمل‌ونقل عمومی، خدمات بهداشتی و امکانات اجتماعی به اتصال محلات و تقویت مشارکت اجتماعی کمک خواهد کرد. به همان اندازه مهم توسعه فضاهای تفریحی و فرهنگی است که می‌تواند به‌عنوان مراکز تعامل اجتماعی عمل کند. با

گسترش دسترسی به فعالیت‌های تفریحی مانند ورزش و رویدادهای فرهنگی، شهرها می‌توانند فرصت‌های بیشتری برای ساکنان برای مشارکت در زندگی جمعی ایجاد کنند، همان‌طور که (Jennings et al., 2024 and Jennings & Bamkole, 2019) تأکید می‌کنند. همچنین، ثبات اقتصادی یک عامل حیاتی در کاهش انزوای شهری است. نابرابری‌های اقتصادی و نابرابری درآمدی اغلب به جدایی اجتماعی، به‌ویژه در مناطق محروم از نظر اقتصادی، کمک می‌کند. همان‌طور که برخی پژوهشگران همچون (Menec et al., 2019 and Frantál et al., 2020) برجسته می‌کنند، سیاست‌هایی که برای ایجاد فرصت‌های شغلی پایدار، مانند ارائه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای متناسب با نیاز بازار کار، حمایت از کسب‌وکارهای کوچک و خانگی، و ارائه تسهیلات مالی کم‌بهره به کارآفرینان طراحی شده‌اند، می‌توانند تأثیر عمیقی بر شمول اجتماعی داشته باشند، می‌توانند تأثیر عمیقی بر شمول اجتماعی داشته باشند. دولت‌ها باید اجرای برنامه‌های آموزشی شغلی، ابتکارات خرده قرض و پروژه‌های توسعه اقتصادی را که هدف آن‌ها جمعیت‌های آسیب‌پذیر است، در نظر بگیرند. این ابتکارات نه تنها شمول اقتصادی را افزایش می‌دهند، بلکه ثبات مالی موردنیاز برای مشارکت کامل‌تر ساکنان در زندگی جامعه را نیز فراهم می‌کنند، همان‌طور که توسط (Mamun & Abdullah, 2005; Ojong & Simba, 2019 and Sanyal, 2009) اشاره شده است. انزوای شهری بر گروه‌های سنی مختلف نیز، به روش‌های متفاوتی تأثیر می‌گذارد و نیازمند مداخلات متناسب است. همان‌طور که محققانی همچون (Menec et al., 2019 and Frantál et al., 2020) پیشنهاد می‌کنند، برنامه‌ریزی شهری باید نیازهای خاص هر دو جوانان و جمعیت‌های مسن را در نظر بگیرد. برای ساکنان جوان‌تر، ایجاد فضاهای چندمنظوره برای فعالیت‌های اجتماعی و اوقات فراغت، مانند پارک‌های موضوعی، مراکز فرهنگی و هنری، و باشگاه‌های ورزشی با قیمت مناسب، می‌تواند تعامل را تقویت کند. برای بزرگسالان، ارائه برنامه‌های حمایت اجتماعی مانند مراکز روزانه سالمندان با خدمات متنوع (مشاوره، فعالیت‌های گروهی، کلاس‌های آموزشی)، و فضاهای تفریحی مناسب برای سنین مختلف (مانند پارک‌های سالمندان با طراحی ویژه) به کاهش انزوای اجتماعی کمک خواهد کرد، همان‌طور که در پژوهش برخی محققان همچون (Douglas & Barrett, 2020; Henkin, 2020 and Shaw, 2014) مورد تأکید قرار گرفته است. استراتژی مهم دیگر تقویت شبکه‌های اجتماعی و جامعه‌سازی است. انزوای شهری اغلب با تضعیف پیوندهای اجتماعی، به‌ویژه در مناطق دارای تکه‌تکه شدن فرهنگی یا تنوع اجتماعی-اقتصادی، تشدید می‌شود. همان‌طور که در یافته‌های (Portacolone et al., 2018) پیشنهاد شده است، ایجاد برنامه‌های اجتماعی و رویدادهای محلی می‌تواند مشارکت اجتماعی را تشویق کند و احساس تعلق را تقویت کند. و همین‌طور تشویق گفتگوی بین فرهنگی و سازمان‌دهی گردهمایی‌های اجتماعی می‌تواند به پل زدن بر این شکاف‌ها و تقویت شبکه‌های اجتماعی فراگیرتر کمک کند (Suharto & Jamali, 2023). به‌موازات آن، افزایش دسترسی به فرصت‌های فرهنگی و تفریحی برای ارتقای انسجام اجتماعی ضروری است. همان‌طور که برخی محققان (Frantál et al., 2020) تأکید می‌کنند، دسترسی به فعالیت‌های تفریحی مانند ورزش، رویدادهای فرهنگی و فضاهای اجتماعی نقش مهمی در کاهش انزوا ایفا می‌کند. در شهرهایی که این امکانات محدود است، سیاست‌های عمومی باید بر گسترش دسترسی به مراکز اجتماعی و پارک‌های عمومی متمرکز شوند که برای طیف متنوعی از نیازهای اجتماعی و فرهنگی طراحی شده‌اند. این فضاها باید برای همه ساکنان، صرف‌نظر از سن یا وضعیت اجتماعی-اقتصادی، در دسترس باشند و اطمینان حاصل شود که آن‌ها به‌عنوان مکان‌های فراگیر برای تعامل اجتماعی عمل می‌کنند، همان‌طور که (Menec et al., 2019) پیشنهاد می‌کنند. حمل‌ونقل نیز، موضوعی تکراری در ادبیات انزوای شهری است. همان‌طور که (Portacolone, 2018) اشاره می‌کند، توسعه برنامه‌ریزی شهری جامع که شامل سیستم‌های حمل‌ونقل عمومی قابل اعتماد و در دسترس است، برای غلبه بر موانع تحرک که به انزوا کمک می‌کنند، ضروری است. این موضوع شامل ایجاد شبکه‌های حمل‌ونقلی است که مناطق مسکونی را با مراکز تجاری، تفریحی و

خدمات اجتماعی متصل می‌کند و برای ساکنان شرکت در فعالیتهای اجتماعی را آسان تر می‌کند. علاوه بر زیرساخت‌های فیزیکی، سیاست‌ها باید به مسئله گسترده‌تر نابرابری اجتماعی-اقتصادی که یکی از ریشه‌های انزوای اجتماعی است، نیز بپردازند. سیاست‌های اجتماعی هدفمند، مانند مالیات‌های پیش‌رونده، برنامه‌های رفاه اجتماعی و دسترسی گسترده به آموزش، می‌توانند به کاهش اثرات نابرابری بر انسجام اجتماعی کمک کنند. همان‌طور که محققانی همچون (Anderson et al., 2024 and Menec et al., 2019) استدلال می‌کنند، کاهش نابرابری‌های اجتماعی-اقتصادی برای ایجاد جوامع شهری فراگیرتر، جایی که همه ساکنان فرصت‌های برابر برای مشارکت در زندگی اجتماعی دارند، بسیار مهم است. مقابله با رفت‌وآمدهای طولانی و عدم تعادل بین کار و زندگی نیز در کاهش انزوای شهری مهم است. بسیاری از ساکنان این شهرها به دلیل طرح‌های شهری نامناسب با زمان‌های رفت‌وآمد طولانی مواجه هستند. همان‌طور که برخی محققان (Portacolone, 2018 and Grant, 2004) پیشنهاد می‌کنند، برنامه‌ریزی شهری بهتر که توسعه کاربری‌های مختلط را ادغام می‌کند - جایی که مناطق مسکونی، تجاری و تفریحی در نزدیکی هم قرار دارند - می‌تواند نیاز به رفت‌وآمدهای طولانی را کاهش دهد و فرصت‌های بیشتری برای تعامل اجتماعی ایجاد کند. تشویق به تنظیمات کاری انعطاف‌پذیر و ترویج توسعه‌هایی که مسافت‌های سفر را به حداقل می‌رسانند، می‌تواند تعادل بین کار و زندگی اجتماعی را بیشتر بهبود بخشد و انزوای شهری را کاهش دهد. سرانجام، ارائه خدمات حمایت از اشتغال در رسیدگی به چالش‌های اقتصادی که به انزوا کمک می‌کند، بسیار مهم است. پژوهشگرانی در تحقیق خود (Menec et al., 2019) بر اهمیت ارائه مشاوره شغلی، خدمات کاریابی و برنامه‌های آموزش مداوم برای کمک به ساکنان، به‌ویژه کسانی که با بیکاری مواجه هستند، برای بازگشت به نیروی کار تأکید می‌کند. این خدمات، همراه با برنامه‌های حمایت اقتصادی گسترده‌تر، می‌توانند فشارهای مالی را که اغلب افراد را از مشارکت کامل در زندگی جامعه باز می‌دارند، کاهش دهند، همان‌طور که برخی پژوهشگران در تحقیقات خود (Adam et al., 2016; Betcherman et al., 2004 and World Bank, 2015) این موضوع را برجسته کرده‌اند. با نگاه به آینده، تحقیقات آینده باید بر ارزیابی اثربخشی این مداخلات سیاستی در طول زمان، به‌ویژه در زمینه محیط‌های شهری در حال رشد سریع، متمرکز شود. مطالعات طولی که تغییرات در سطوح انزوا پس از اجرای این سیاست‌ها را ارزیابی می‌کنند، برای درک تأثیر بلندمدت آن‌ها بسیار مهم خواهند بود. علاوه بر این، تحقیقات مشارکتی مبتنی بر جامعه می‌تواند بینش‌های ارزشمندی را در مورد تجربیات زندگی ساکنان ارائه دهد و اطمینان حاصل کند که سیاست‌ها همچنان پاسخگوی نیازهای در حال تکامل آن‌ها هستند. با اتخاذ رویکردی جامع و انطباقی، شهرها می‌توانند با موفقیت به مسئله انزوای شهری رسیدگی کنند و جوامع متصل‌تر و فراگیرتری را تقویت کنند.

حامی مالی

این مقاله حاصل بخشی از پروژه تحقیقاتی شماره ۴۰۲۶۸۶۹ است که تحت حمایت مالی بنیاد ملی علم ایران انجام شده است.

سهام نویسندگان در پژوهش

کیما قاسمی: ایده پردازی و طراحی مطالعه، جمع‌آوری داده‌ها، تحلیل داده‌ها و نگارش پیش‌نویس اولیه و اصلاحات. محمد مولائی قلیچی: کار با نرم‌افزار و آماده‌سازی داده‌ها.

تضاد منافع

نویسندگان اعلام می‌دارند هیچ‌گونه تضاد منافی در رابطه با نویسندگی و یا انتشار این مقاله ندارند.

تقدیر و تشکر

نویسندگان از همه کسانی که در انجام این پژوهش به ما یاری رساندند، به‌ویژه کسانی که در ارزیابی کیفیت مقاله نقش داشتند، تشکر و قدردانی می‌نمایند.

منابع

شاطریان، محسن؛ سهراب‌زاده، مه‌راب؛ امامعلی‌زاده، حسین و حسینی‌زاده، سید سعید. (۱۳۹۶). بحران هویت و انزوای اجتماعی در شهرهای جدید و رابطه آن با رضایت از محل سکونت (مورد مطالعه: شهر جدید پردیس). *پژوهش و برنامه‌ریزی شهری*، ۸(۲۸)، ۱۱۱-۱۳۴.

زیاری، کرامت‌اله؛ حسینی، علی و بهزادی راد، مسعود. (۱۴۰۱). تحلیل و شناسایی پیشران‌های کلیدی راهبرد توسعه شهر (CDS) در برنامه‌ریزی شهر، رویکرد آینده‌پژوهی به مقوله شهر. *مجله شهر پایدار*، ۵(۳)، ۶۰-۳۹. <https://doi.org/10.22034/jsc.2022.339279.1621>
موسوی، میرکریم؛ سلطانی، علیرضا و بیگ بابایی، بشیر. (۱۴۰۱). سنجش کیفیت زندگی در بعد ذهنی و اثرات آن بر مشارکت اجتماعی پایدار در شهر تبریز. *مجله شهر پایدار*، ۵(۲)، ۳۷-۵۶. <https://doi.org/10.22034/jsc.2021.292525.1498>

References

- Adam, D., Atfield, G., & Green, A. E. (2016). What works? Policies for employability in cities. *Urban Studies*, 54(5), 1162–1177. <https://doi.org/10.1177/0042098015625021>
- Adams, J. P., Kaufman, A. V., & Dressler, W. W. (1989). Predictors of Social Isolation in Older Southern Adults: A Cross-Racial Analysis. *Journal of Applied Gerontology*, 8(3), 365–381. <https://doi.org/10.1177/073346488900800307>
- Adwitiya, D., Kuntal, B., Soumitra, M., & Saikat, B. (2023). Predictors of Social Isolation and Loneliness among Elderly Residing in a Slum in Eastern India. *Indian Journal of Public Health Research & Development*, 14(4), 7–12. <https://doi.org/10.37506/ijphrd.v14i4.19750>
- Ali, S., & George, A. (2022). Redressing urban isolation: A multi-city case study in India. *Journal of Urban Management*, 11(3), 338–352. <https://doi.org/10.1016/j.jum.2022.04.006>
- Allen, B. P. (1990). *Personality, Social, and Biological Perspectives on Personal Adjustment*. Brooks/Cole.
- Altuğ Turan, İ., & Malkoç True, E. (2023). The perception of public space of the elderly after social isolation and its effect on health. *Ain Shams Engineering Journal*, 14(3), 101884. <https://doi.org/10.1016/j.asej.2022.101884>
- Anderson, C. A., & Harvey, R. J. (1988). Discriminating between problems in living: An examination of measures of depression, loneliness, shyness, and social anxiety. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 6(3–4), 482–491. <https://doi.org/10.1521/jscp.1988.6.3-4.482>
- Anderson, K. M., Camacho, L. M., & Conner, N. E. (2024). Understanding the Intersection Between Racial Segregation, Social Isolation and Safety Perceptions on Health for an Economically Disadvantaged Urban Community. *Social Work in Public Health*, 39(8), 870–885. <https://doi.org/10.1080/19371918.2024.2398074>
- Antoniucci, V., & Marella, G. (2018). Is social polarization related to urban density? Evidence from the Italian housing market. *Landscape and Urban Planning*, 177, 340–349. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2017.08.012>
- Askari, A. H., & Soltani, S. (2023). CPTED Principles and Preventing Crimes: The Cases from Shiraz City, Iran. *Journal of Design and Built Environment*, 23(2), 1–13. <https://doi.org/10.22452/jdbe.vol23no2.1>
- Barreto, M., Victor, C., Hammond, C., Eccles, A., Richins, M. T., & Qualter, P. (2021). Loneliness around the world: Age, gender, and cultural differences in loneliness. *Personality and Individual Differences*, 169. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2020.110066>
- Beaudart, C., Biver, E., Reginster, J., Rizzoli, R., Rolland, Y., Bautmans, I., Petermans, J., Gillain, S., Buckinx, F., Dardenne, N., & Bruyère, O. (2017). Validation of the SarQoL®, a specific

- health related quality of life questionnaire for Sarcopenia. *Journal of Cachexia, Sarcopenia and Muscle*, 8(2), 238–244. <https://doi.org/10.1002/jcsm.12149>
- Benediktsson, M. O. (2018). Where Inequality Takes Place: A Programmatic Argument for Urban Sociology. *City & Community*, 17(2), 394–417. <https://doi.org/10.1111/cico.12302>
- Betcherman, G., Dar, A., & Olivas, K. V. (2004). Impacts of active labor market programs: New evidence from evaluations with particular attention to developing and transition countries (Text/HTML 29142).
- Bhatti, A. B., & Haq, A. U. (2017). *The Pathophysiology of Perceived Social Isolation: Effects on Health and Mortality*. Cureus. <https://doi.org/10.7759/cureus.994>
- Bincy, K., Logaraj, M., & Anantharaman, V. V. (2022). Social network and its effect on selected dimension of health and quality of life among community dwelling urban and rural geriatric population in India. *Clinical Epidemiology and Global Health*, 16, 101083. <https://doi.org/10.1016/j.cegh.2022.101083>
- Boden-Albala, B., Litwak, E., Elkind, M. S. V., Rundek, T., & Sacco, R. L. (2005). Social isolation and outcomes post stroke. *Neurology*, 64(11), 1888–1892. <https://doi.org/10.1212/01.WNL.0000163510.79351.AF>
- Brazendale, K., Beets, M. W., Weaver, R. G., Pate, R. R., Turner-McGrievy, G. M., Kaczynski, A. T., Chandler, J. L., Bohnert, A., & Von Hippel, P. T. (2017). Understanding differences between summer vs. school obesogenic behaviors of children: The structured days hypothesis. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 14(1), 100. <https://doi.org/10.1186/s12966-017-0555-2>
- Brehm, S. S. (1992). *Intimate Relationships*. McGraw-Hill.
- Brehm, S. S., Kassin, S. M., & Fein, S. (2005). *Social Psychology*. Houghton Mifflin.
- Brooks, S. K., Webster, R. K., Smith, L. E., Woodland, L., Wessely, S., Greenberg, N., & Rubin, G. J. (2020). The psychological impact of quarantine and how to reduce it: Rapid review of the evidence. *The Lancet*, 395(10227), 912–920. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(20\)30460-8](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)30460-8)
- Cacioppo, J. T., & Cacioppo, S. (2014). Social Relationships and Health: The Toxic Effects of Perceived Social Isolation. *Social and Personality Psychology Compass*, 8(2), 58–72. <https://doi.org/10.1111/spc3.12087>
- Cacioppo, J. T., & Hawkey, L. C. (2009). Perceived social isolation and cognition. *Trends in Cognitive Sciences*, 13(10), 447–454. <https://doi.org/10.1016/j.tics.2009.06.005>
- Chan, E., Procter-Gray, E., Churchill, L., Cheng, J., Siden, R., Aguirre, A., & Li, W. (2020). Department of Medicine, University of Massachusetts Medical School, Worcester, MA, USA. Associations among living alone, social support and social activity in older adults. *AIMS Public Health*, 7(3), 521–534. <https://doi.org/10.3934/publichealth.2020042>
- Chen, M., Cao, X., Wang, A., Zhu, Y., Lu, G., Zhang, L., & Shen, L. (2024). A global perspective on risk factors for social isolation in community-dwelling older adults: A systematic review and meta-analysis. *Archives of Gerontology and Geriatrics*, 116, 105211. <https://doi.org/10.1016/j.archger.2023.105211>
- Cook, C., Currier, L., & Glaeser, E. (2024). Urban mobility and the experienced isolation of students. *Nature Cities*, 1(1), Article 1. <https://doi.org/10.1038/s44284-023-00007-3>
- Desjarlais, R. R. (1995). *World mental health: Problems and priorities in low-income countries*. Oxford University Press, USA.
- Desmond, M. (2017). *Evicted: Poverty and Profit in the American City* (Reprint edition). Crown.
- Dittmar, H., Bond, R., Hurst, M., & Kasser, T. (2014). The relationship between materialism and personal well-being: A meta-analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 107(5). <https://doi.org/10.1037/a0037409>
- Douglas, R., & Barrett, A. (2020). Creative Cities Creating Connections: Fostering Cross-Age Interaction Through Leisure. *Innovation in Aging*, 4(1), 438. <https://doi.org/10.1093/geroni/igaa057.1416>
- Epting, S. (2021). Vulnerable groups, virtual cities, and social isolation. *Technology in Society*, 67, 101711. <https://doi.org/10.1016/j.techsoc.2021.101711>
- Fischer, C. S. (1972). Urbanism as a Way of Life: A Review and an Agenda. *Sociological Methods & Research*, 1(2), 187–242. <https://doi.org/10.1177/004912417200100203>
- Fischer, C. S. (1973). On Urban Alienations and Anomie: Powerlessness and Social Isolation. *American Sociological Review*, 38(3), 311–326. <https://doi.org/10.2307/2094355>

- Frantál, B., Klapka, P., & Nováková, E. (2020a). When home becomes a cage: Daily activities, space-time constraints, isolation and the loneliness of older adults in urban environments. *Moravian Geographical Reports*, 28(4), 322–337. <https://doi.org/10.2478/mgr-2020-0024>
- Frantál, B., Klapka, P., & Nováková, E. (2020b). When home becomes a cage: Daily activities, space-time constraints, isolation and the loneliness of older adults in urban environments. *Moravian Geographical Reports*, 28(4), 322–337. <https://doi.org/10.2478/mgr-2020-0024>
- Grant, J. (2004). *Mixed use in theory and practice: Canadian experience with implementing a planning principle*. In *Dialogues in Urban and Regional Planning*. Routledge.
- Godet, M. (1994). *From Anticipation to Action: A Handbook of Strategic Prospective* (C. Degenhardt, Trans.; V. Shepherd, Rev.). UNESCO. (Original work published 1991).
- Guida, C., & Carpentieri, G. (2021). Quality of life in the urban environment and primary health services for the elderly during the Covid-19 pandemic: An application to the city of Milan (Italy). *Cities*, 110, 103038. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2020.103038>
- Ghasemi, K. (2024). Enhancing urban livability: Analyzing Tehran through equitable land use distribution. *Journal of Urban Management*. <https://doi.org/10.1016/j.jum.2024.06.005>
- Ghasemi, K., Behzadfar, M., & Borhani, K. (2023). Spatial analysis of leisure land uses in Tehran: Assessing inequity using the MARCOS method within a GIS framework. *Heliyon*, 9(9). <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e19691>
- Ghasemi, K., & Nouri, Z. (2016). Evaluation of quality of life in new towns Using subjective quality assessment (Case study: Hashtgerd new town). *Research and Urban Planning*, 7(25), 159–172. [20.1001.1.22285229.1395.7.25.9.8](https://doi.org/10.1016/j.rup.2016.07.008)
- Hammond, C. (2021). *The Anatomy of Loneliness—Who feels lonely? The results of the world's largest loneliness study*. BBC.
- Harasemiw, O., Newall, N., Mackenzie, C. S., Shooshtari, S., & Menec, V. (2019). Is the association between social network types, depressive symptoms and life satisfaction mediated by the perceived availability of social support? A cross-sectional analysis using the Canadian Longitudinal Study on Aging. *Aging & Mental Health*, 23(10), 1413–1422. <https://doi.org/10.1080/13607863.2018.1495176>
- Harrell, A., & Peterson, G. E. (1992). *Drugs, Crime, and Social Isolation: Barriers to Urban Opportunity*. The Urban Institute.
- Hatami, A., Sasanpour, F., Asadzadeh, H., & Van Bodegom, P. M. (2023). Scenario analyses to reach smart sustainability in Tehran. *Journal of Urban Management*, 12(4), 385–397. <https://doi.org/10.1016/j.jum.2023.09.002>
- Henkin, N. (2020). Connecting Generations in Senior Housing: Promising Practices and Challenges. *Innovation in Aging*, 4(Suppl 1), 733. <https://doi.org/10.1093/geroni/igaa057.2604>
- Hojat, M. (1982). Psychometric Characteristics of the UCLA Loneliness Scale: A Study with Iranian College Students. *Educational and Psychological Measurement*, 42, 917–925.
- Holwerda, T. J., Beekman, A. T. F., Deeg, D. J. H., Stek, M. L., Van Tilburg, T. G., Visser, P. J., Schmand, B., Jonker, C., & Schoevers, R. A. (2012). Increased risk of mortality associated with social isolation in older men: Only when feeling lonely? Results from the Amsterdam Study of the Elderly (AMSTEL). *Psychological Medicine*, 42(4), 843–853. <https://doi.org/10.1017/S0033291711001772>
- Hu, H., Jiang, S., Goswami, S. S., & Zhao, Y. (2024). Fuzzy Integrated Delphi-ISM-MICMAC Hybrid Multi-Criteria Approach to Optimize the Artificial Intelligence (AI) Factors Influencing Cost Management in Civil Engineering. *Information*, 15(5), 280. <https://doi.org/10.3390/info15050280>
- Hu, P., Zhang, D., Wong, S. Y. S., Woo, J., Yu, R., Yip, B. H. K., & Poon, P. K. M. (2023). The Effect of Social Isolation on Sarcopenia: A Longitudinal Study among the Middle-Aged and Older Population in China. *Gerontology*, 69(6), 748–756. <https://doi.org/10.1159/000529443>
- Jaspers, E. D. T., & Pieters, R. G. M. (2016). Materialism across the life span: An age-period-cohort analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 111(3). <https://doi.org/10.1037/pspp0000092>
- Jennings, V., & Bamkole, O. (2019). The Relationship between Social Cohesion and Urban Green Space: An Avenue for Health Promotion. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(3), 452. <https://doi.org/10.3390/ijerph16030452>

- Jennings, V., Rigolon, A., Thompson, J., Murray, A., Henderson, A., & Gragg, R. S. (2024). The Dynamic Relationship between Social Cohesion and Urban Green Space in Diverse Communities: Opportunities and Challenges to Public Health. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 21(6), Article 6. <https://doi.org/10.3390/ijerph21060800>
- Kim, Y., Lee, W., Kim, H., & Cho, Y. (2020). Social isolation and vulnerability to heatwave-related mortality in the urban elderly population: A time-series multi-community study in Korea. *Environment International*, 142, 105868. <https://doi.org/10.1016/j.envint.2020.105868>
- Klinenberg, E. (2002). *Alone in the City? An Intellectual History of Social Isolation*. Institute for Policy Research Working Paper.
- Lanier, C., & Maume, M. O. (2009). Intimate Partner Violence and Social Isolation Across the Rural/Urban Divide. *Violence Against Women*, 15(11), 1311–1330. <https://doi.org/10.1177/1077801209346711>
- Lau, S., & Gruen, G. E. (1992). The Social Stigma of Loneliness: Effect of Target Person's and Perceiver's Sex. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 18(2), 182–189. <https://doi.org/10.1177/0146167292182009>
- Meshkini, A., Ghasemi, K., & Hamzehnejad, M. (2015). The Evaluation of the Residents Sense of Attachment to Place in the New Towns (Case Study: Hashtgerd New Town). *Geographic Space*, 14(48), 41–56.[in Persian]
- Mamun, A., & Abdullah, T. (2005). *Assessment of the Role of Micro-credit in the Development of Social Capital: A Field Study about Micro-credit Programme Clients in Bangladesh*. Centre for East and South-East Asian Studies, Lund University. <http://lup.lub.lu.se/student-papers/record/1331288>
- Mansour, H. M., Alves, F. B., & Da Costa, A. R. (2023). A Comprehensive Methodological Approach for the Assessment of Urban Identity. *Sustainability*, 15(18), 13350. <https://doi.org/10.3390/su151813350>
- Mapoma, C. C., & Masaiti, G. (2012). Social Isolation and Aging in Zambia: Examining the Possible Predictors. *Journal of Aging Research*, 2012, 1–6. <https://doi.org/10.1155/2012/537467>
- Marans, R. W. (2012). Quality of Urban Life Studies: An Overview and Implications for Environment-Behaviour Research. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 35, 9–22. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.02.058>
- Marx, K. (1961). *Economic And Philosophic Manuscripts Of 1844*. Foreign Languages Publishing House.
- Matthews, T., Rasmussen, L. J. H., Ambler, A., Danese, A., Eugen-Olsen, J., Fancourt, D., Fisher, H. L., Iversen, K. K., Schultz, M., Sugden, K., Williams, B., Caspi, A., & Moffitt, T. E. (2024). Social isolation, loneliness, and inflammation: A multi-cohort investigation in early and mid-adulthood. *Brain, Behavior, and Immunity*, 115, 727–736. <https://doi.org/10.1016/j.bbi.2023.11.022>
- Menec, V. H., Newall, N. E., Cs, M., S, S., & S, N. (2019). Examining individual and geographic factors associated with social isolation and loneliness using Canadian Longitudinal Study on Aging (CLSA) data. *PloS One*, 14(2). <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0211143>
- Mihalopoulos, C., Le, L. K.-D., Chatterton, M. L., Bucholt, J., Holt-Lunstad, J., Lim, M. H., & Engel, L. (2020). The economic costs of loneliness: A review of cost-of-illness and economic evaluation studies. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 55(7), 823–836. <https://doi.org/10.1007/s00127-019-01733-7>
- Mohit, M. A. (2013). Quality of Life in Natural and Built Environment – An Introductory Analysis. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 101, 33–43. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.07.176>
- Mostafa, A. M. (2012). Quality of Life Indicators in Value Urban Areas: Kasr Elnile Street in Cairo. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 50, 254–270. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.08.032>
- Mousavi, M. K., Soltani, A., & Beg Babaei, B. (2022). Evaluating the Quality of Life in the Mental Dimension and its Effects on Sustainable Social Participation in Tabriz City. *Journal of Sustainable City*, 5(2), 37–56. <https://doi.org/10.22034/jsc.2021.292525.1498> [in Persian]
- Nientied, P. (2018). Hybrid Urban Identity—The Case of Rotterdam. *Current Urban Studies*, 06(01), 152–173. <https://doi.org/10.4236/cus.2018.61008>
- Ojong, N., & Simba, A. (2019). Fostering micro-entrepreneurs' structural and relational social capital through microfinance. *Journal of Small Business & Entrepreneurship*, 31(1), 1–20.

- <https://doi.org/10.1080/08276331.2017.1423161>
- Oktay, D. (2002). The quest for urban identity in the changing context of the city: Northern Cyprus. *Cities*, 19(4), 261–271. [https://doi.org/10.1016/S0264-2751\(02\)00023-9](https://doi.org/10.1016/S0264-2751(02)00023-9)
- Papa, E., Carpentieri, G., & Angiello, G. (2018). A TOD Classification of Metro Stations: An Application in Naples (pp. 285–300). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-77682-8_17
- Peplau, L. A., & Perlman, D. (1982). *Loneliness: A Sourcebook of Current Theory, Research and Therapy*. Wiley.
- Piroozfar, P., Farr, E. R. P., Aboagye-Nimo, E., & Osei-Berchie, J. (2019). Crime prevention in urban spaces through environmental design: A critical UK perspective. *Cities*, 95, 102411. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2019.102411>
- Portacolone, E., Perissinotto, C., Yeh, J. C., & Greysen, S. R. (2018). “I Feel Trapped”: The Tension Between Personal and Structural Factors of Social Isolation and the Desire for Social Integration Among Older Residents of a High-Crime Neighborhood. *The Gerontologist*, 58(1), 79–88. <https://doi.org/10.1093/geront/gnw268>
- Primack, B. A., Karim, S. A., Shensa, A., Bowman, N., Knight, J., & Sidani, J. E. (2019). Positive and Negative Experiences on Social Media and Perceived Social Isolation. *American Journal of Health Promotion*, 33(6), 859–868. <https://doi.org/10.1177/0890117118824196>
- Ranjbar Nia, B., Murgante, B., Molaei Qelichi, M., & Rustaei, S. (2017). A Comparative Study Employing CIA Methods in Knowledge-Based Urban Development with Emphasis on Affordable Housing in Iranian Cities (Case: Tabriz). In O. Gervasi, B. Murgante, S. Misra, G. Borruso, C. M. Torre, A. M. A. C. Rocha, D. Tanar, B. O. Apduhan, E. Stankova, & A. Cuzzocrea (Eds.), *Computational Science and Its Applications – ICCSA 2017* (Vol. 10407, pp. 485–501). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-62401-3_35
- Riesman, D. (1953). *Lonely Crowd Study of the Changing Ameri*. New York: Sage.
- Russell, D. W. (1996). UCLA Loneliness Scale (Version 3): Reliability, Validity, and Factor Structure. *Journal of Personality Assessment*, 66(1), 20–40. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa6601_2
- Sanyal, P. (2009). From Credit to Collective Action: The Role of Microfinance in Promoting Women’s Social Capital and Normative Influence. *American Sociological Review*, 74(4), 529–550. <https://doi.org/10.1177/000312240907400402>
- Sapena, M., Wurm, M., Taubenböck, H., Tuia, D., & Ruiz, L. A. (2021). Estimating quality of life dimensions from urban spatial pattern metrics. *Computers, Environment and Urban Systems*, 85, 101549. <https://doi.org/10.1016/j.compenvurbsys.2020.101549>
- Sasaki, N., Tabuchi, T., Okubo, R., & Nishi, D. (2023). Association of living condition using urbanisation level and neighbourhood deprivation with loneliness and social isolation during COVID-19 pandemic: A cross-sectional study of the nationwide data in Japan. *BMJ Public Health*, 1(1). <https://doi.org/10.1136/bmjph-2023-000341>
- Schultz, N. R., & Moore, D. (1986). The Loneliness Experience of College Students: Sex Differences. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 12(1), 111–119. <https://doi.org/10.1177/0146167286121011>
- Serag El Din, H., Shalaby, A., Farouh, H. E., & Elariane, S. A. (2013). Principles of urban quality of life for a neighborhood. *HBRC Journal*, 9(1), 86–92. <https://doi.org/10.1016/j.hbrj.2013.02.007>
- Shaterian, M., Sohrabzadeh, M., Emamalizadeh, H., & Hoseinizadeh, S. (2017). Identity crisis and social exclusion in the new cities and its relationship to the satisfaction of living in this cities. 8(28), 111–134. [In Persian].
- Shaw, M. (2014). A Pilot Study Of The Impact Of An Intergenerational Program For Socially Isolated Seniors: Examining LINKages. *Journal of Undergraduate Research in Alberta*, 4, 52–58. <https://journalhosting.ucalgary.ca/index.php/jura/article/view/30188>
- Srivastava, K. (2009). Urbanization and mental health. *Industrial Psychiatry Journal*, 18(2), 75–76. <https://doi.org/10.4103/0972-6748.64028>
- Step toe, A., Shankar, A., Demakakos, P., & Wardle, J. (2013). Social isolation, loneliness, and all-cause mortality in older men and women. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 110(15), 5797–5801. <https://doi.org/10.1073/pnas.1219686110>
- Suharto, B., & Jamali, M. (2023). Sustainable Festival Practices: Addressing Community Issues And Promoting Wellbeing. *Journal of Law and Sustainable Development*, 11(12), e2316–

- e2316. <https://doi.org/10.55908/sdgs.v11i12.2316>
- Swader, C. S. (2019). Loneliness in Europe: Personal and Societal Individualism-Collectivism and Their Connection to Social Isolation. *Social Forces*, 97(3), 1307–1336. <https://doi.org/10.1093/sf/soy088>
- Takano, T., Morita, H., Nakamura, S., Togawa, T., Kachi, N., Kato, H., & Hayashi, Y. (2023). Evaluating the quality of life for sustainable urban development. *Cities*, 142, 104561. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2023.104561>
- Taylor, H. O., Tsuchiya, K., Nguyen, A. W., & Mueller, C. (2023). Sociodemographic Factors and Neighborhood/Environmental Conditions Associated with Social Isolation Among Black Older Adults. *Journal of Aging and Health*, 35(3–4), 294–306. <https://doi.org/10.1177/08982643221118427>
- Tomida, K., Shimoda, T., Nakajima, C., Kawakami, A., & Shimada, H. (2023). Classification of social isolation and factors related to loneliness and life satisfaction among socially isolated individuals. *Geriatric Nursing*, 54, 163–170. <https://doi.org/10.1016/j.gerinurse.2023.09.011>
- Tung, E. L., Cagney, K. A., Hawkey, L. C., & Peek, M. E. (2019). Social Isolation, Loneliness, and Violence Exposure in Urban Adults. *Health Affairs (Project Hope)*, 38(10), 1670–1678. <https://doi.org/10.1377/hlthaff.2019.00563>
- Tabrizi, J., Ghasemi, K., & Moazzen, S. (2013). Analysis of spatial inequality of economic and social services in cities of Zanjan province. *Research and Urban Planning*, 4(13), 19–34.
- United Nations. (2020, April 5). UN chief calls for domestic violence ‘ceasefire’ amid ‘horrific global surge’ | UN News. <https://news.un.org/en/story/2020/04/1061052>
- Usher, K., Bhullar, N., & Jackson, D. (2020). Life in the pandemic: Social isolation and mental health. *Journal of Clinical Nursing*, 29(15–16), 2756–2757. <https://doi.org/10.1111/jocn.15290>
- Van Hoof, J., Kazak, J., Perek-Białas, J., & Peek, S. (2018). The Challenges of Urban Ageing: Making Cities Age-Friendly in Europe. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 15(11), 2473. <https://doi.org/10.3390/ijerph15112473>
- Wang, H., Kwan, M.-P., & Hu, M. (2020). Social exclusion and accessibility among low- and non-low-income groups: A case study of Nanjing, China. *Cities*, 101, 102684. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2020.102684>
- Wang, Q., Phillips, N. E., Small, M. L., & Sampson, R. J. (2018). Urban mobility and neighborhood isolation in America’s 50 largest cities. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 115(30), 7735–7740. <https://doi.org/10.1073/pnas.1802537115>
- Weerawardhana, K. G. S. D., & Wijewardhana, B. V. N. (2024). Community-Oriented Policing: A Theoretical Exploration and its Implications for Building Safer Communities. *International Journal of Research and Innovation in Social Science*, VIII(II), 15–21. <https://doi.org/10.47772/IJRIS.2024.802002>
- World Bank. (2015). *Turkey: Do Job Training Programs Help People Find Jobs?*. Washington, DC.
- Wu, X., Li, X., Xu, M., Zhang, Z., He, L., & Li, Y. (2021). Sarcopenia prevalence and associated factors among older Chinese population: Findings from the China Health and Retirement Longitudinal Study. *PLOS ONE*, 16(3), e0247617. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0247617>
- Xia, N., & Li, H. (2018). Loneliness, Social Isolation, and Cardiovascular Health. *Antioxidants & Redox Signaling*, 28(9), 837–851. <https://doi.org/10.1089/ars.2017.7312>
- Zhang, Y., Kuang, J., Xin, Z., Fang, J., Song, R., Yang, Y., Song, P., Wang, Y., & Wang, J. (2023). Loneliness, social isolation, depression and anxiety among the elderly in Shanghai: Findings from a longitudinal study. *Archives of Gerontology and Geriatrics*, 110, 104980. <https://doi.org/10.1016/j.archger.2023.104980>
- Zhao, X., Ruan, Z., Tian, Y., Du, W., & Fan, L. (2023). Estimating the joint effect of household solid fuel use and social isolation on depression among middle-aged and older adults in China. *Science of The Total Environment*, 901, 166411. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2023.166411>
- Ziari, K., Hosseini, A., & Behzadrad, M. (2022). Analysis and identification of key drivers of city development strategy (CDS) in urban planning; a future research approach to the city category. *Journal of Sustainable City*, 5(3), 39–60. <https://doi.org/10.22034/jsc.2022.339279.1621>[in persian]